

Actuariële en bedrijfstechnische nota

Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun

Datum: 1 januari 2019

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
1.1	<i>Het Fonds.....</i>	6
1.2	<i>Inhoud van de ABtN.....</i>	6
1.3	<i>Uitgangspunt niveau beschrijving beleid.....</i>	8
2	Organisatie en intern beheerssysteem.....	9
2.1	<i>Organisatiestructuur</i>	9
2.2	<i>Administratieve organisatie.....</i>	14
2.3	<i>Beheersmaatregelen en interne beheersing.....</i>	15
3	Doelstellingen, beleidsuitgangspunten en risicohouding	17
3.1	<i>Doelstellingen</i>	17
3.2	<i>Beleidsuitgangspunten</i>	17
3.3	<i>Beleids- en verantwoordelijkheidscyclus</i>	19
3.4	<i>Risicohouding</i>	20
3.4.1	Kwalitatieve beschrijving van de risicohouding	20
3.4.2	Kwantitatieve beschrijving van de korte termijn risicohouding.....	22
3.4.3	Kwantitatieve beschrijving van de risicohouding op lange termijn	24
3.4.4	Beschrijving van de risicohouding voor de niet-financiële risico's	26
3.5	<i>Procedure voor uitvoering, vaststelling en verantwoording van de haalbaarheidstoets.....</i>	26
3.6	<i>De eigenrisicobeoordeling</i>	28
4	Hoofdpijnen pensioenregeling	30
4.1	<i>Aangesloten ondernemingen.....</i>	30
4.2	<i>Deelnemerschap.....</i>	30
4.3	<i>Aanspraken en rechten ingevolge pensioenregeling.....</i>	31
5	Hoofdpijnen uitvoeringsovereenkomst	34
6	Hoofdpijnen intern beheersingssysteem	37
6.1	<i>Verzekerde en in eigen beheer gehouden risico's</i>	37
6.2	<i>Uitbesteding en risico(beheersing) van processen</i>	38
6.2.1	Uitbestedingscyclus	38
6.2.2	Uitbestedingsbeleid	38
6.2.3	Voorwaarden en selectiecriteria	39
6.2.4	Beheersing bedrijfsprocessen en –risico's.....	39
6.3	<i>Integriteitsbeleid en beheersing</i>	42
7	Financiële opzet en beheersing financiële risico's.....	44
7.1	<i>Kapitaaldekking</i>	44
7.2	<i>Premiebeleid en kostendekkende premie</i>	44
7.2.1	Vaststelling van de kostendekkende premie.....	45
7.2.2	De verschuldigde vaste jaarpremie.....	45
7.2.3	De verschuldigde premie arbeidsongeschiktheidspensioen	45
7.2.4	De verschuldigde premie 15-jaars overgangsregeling.....	46
7.3	<i>Actuariële grondslagen en parameters</i>	47
7.3.1	De rekenrente, berekeningswijze.....	48
7.4	<i>Technische voorzieningen en reserves.....</i>	48
7.4.1	Voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten	48
7.4.2	Voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen.....	49

7.4.3	Voorziening elders verzekerde pensioenverplichtingen.....	50
7.4.4	Algemene reserve	50
7.5	<i>Dekkingsgraden</i>	50
7.5.1	(Beleids)dekkingsgraad	50
7.5.2	Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV).....	51
7.5.3	Vereist eigen vermogen (VEV)	51
7.6	<i>Toeslagenbeleid</i>	52
7.6.1	Algemeen.....	52
7.6.2	Indexatiedekkingsgraad	53
7.6.3	Deelnemers	54
7.6.4	Pensioengerechtigden, gewezen deelnemers en arbeidsongeschikten	55
7.6.5	Beleid inhaaltoeslagen	55
7.7	<i>Kortingsbeleid</i>	56
7.8	<i>Jaarrekening en -verslag</i>	57
7.9	<i>Beleid automatische waardeoverdracht (hele) kleine pensioenen</i>	57
8	<i>Beleggingsbeleid</i>	59
8.1	<i>Strategisch beleggingsbeleid</i>	59
8.1.1	Doelstelling.....	59
8.1.2	Risicobeleid	59
8.1.3	Uitgangspunten	59
8.1.4	Organisatie beleggingen	59
8.1.5	Investment beliefs.....	60
8.1.6	Risico allocatie	60
8.2	<i>Beleggingsproces</i>	62
8.3	<i>Opzet vermogensbeheer</i>	64
8.3.1	Organisatie beleggingen/vermogensbeheer	64
8.4	<i>Samenstelling beoogde beleggingsportefeuille en mate van afwijking</i>	67
8.5	<i>Strategisch meerjarenplan beleggingen</i>	68
8.6	<i>Prudent-person regel</i>	69
8.7	<i>Risicometing en -beheersing</i>	69
8.8	<i>Resultaatevaluatie beleggingsplan en -beleid</i>	70
8.8.1	Periodieke toetsing	70
9	<i>Financieel crisisplan</i>	71
10	<i>Communicatiebeleid</i>	76
11	<i>Bijlagen</i>	77
<i>Bijlage I</i>	<i>Actuariële grondslagen en veronderstellingen</i>	<i>78</i>
<i>Bijlage II</i>	<i>Overeenkomsten (met betrekking tot uitbesteding)</i>	<i>81</i>
<i>Bijlage III</i>	<i>De belangrijkste bevindingen ALM-studie 2018</i>	<i>82</i>

Appendices:

- **Verklaring inzake de beleggingsbeginselen (stuk Best. PF Cosun 024.2017)**
- **Investment beliefs d.d. 31.12.2018 (stuk Best. PF Cosun 021.2019)**
- **Strategisch meerjarenplan beleggingen (stuk Best. PF Cosun 029.2019)**
- **Jaarplan beleggingen (stuk Best. PF Cosun 034.2019)**
- **Beleid uitbesteding bedrijfsprocessen d.d. 31.12.2018 (stuk Best. PF Cosun 017.2019)**
- **Geschiktheidsplan d.d. 12.12.2017 (stuk Best. PF Cosun 189.2017)**
- **Handboek risicomanagement (stuk Best. PF Cosun 206.2018)**
- **Verantwoordingsdocument prudent-person regel beleggingsbeleid (stuk Best. PF Cosun 029.2017)**

Voorwoord

Dit is de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABtN) van de Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun, zoals vastgesteld in de bestuursvergadering van 19 maart 2019 en geactualiseerd naar de situatie per 1 januari 2019. Deze versie vervangt de laatst vastgestelde versie van 1 januari 2018.

P.W.M. van Veldhoven
Voorzitter

L.L. Gastelaars
Secretaris

1 Inleiding

1.1 Het Fonds

De Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun (hierna: het Fonds) is een ondernemings-pensioenfonds dat op 1 januari 1970 is opgericht, ten behoeve van werknemers die op deze datum in dienst waren dan wel op deze datum of later in dienst zijn getreden bij de aangesloten ondernemingen dan wel de rechtsvoorgangers die deel uitmaken van Koninklijke Coöperatie Cosun U.A., zoals bedoeld in de uitvoeringsovereenkomst.

Sinds de oprichting in 1970 heeft het Fonds de rechten en verplichtingen van de volgende pensioenuitvoerders overgenomen:

- **Zwitserleven;** tot 1 januari 2006 opgebouwde pensioenaanspraken u.h.v. het Reglement Overbruggingsregeling op het leven van werknemers die op 31 december 2005 vielen onder de werking van de CAO van Suiker Unie, Sensus en Cosun Hoofdkantoor en geboren zijn na 31 december 1949;
- **Stichting Pensioenfonds Suiker 2007;** tot 1 januari 2009 opgebouwde pensioenaanspraken IRS;
- **Zwitserleven;** tot 1 januari 2009 opgebouwde pensioenaanspraken u.h.v. het Reglement Overbruggingsregeling op het leven van de werknemers van Stichting Instituut voor Rationele Suikerproductie (IRS) die op 31 december 2008 in dienst waren en geboren zijn na 31 december 1949;
- **Stichting Pensioenfonds Suiker 2007;** tot 1 januari 2011 opgebouwde pensioenaanspraken.

Het Fonds heeft uit het verleden nog een aantal kleine pensioenverzekeringen lopen bij Nationale-Nederlanden, ASR, Aegon, Nationale Nederlanden (voorheen Delta Lloyd) en Centraal Beheer Achmea. Het betreffen polissen met aanspraken op ouderdoms- en nabestaandenpensioen. Deze aanspraken zijn opgenomen in de reglementaire aanspraken.

De risico's voortvloeiende uit het door het Fonds uitgevoerde pensioenreglement draagt het Fonds grotendeels zelf.

1.2 Inhoud van de ABtN

Dit is de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABtN) van het Fonds. In deze nota wordt, mede ten behoeve van de wettelijke verplichting ter zake, het bestuursbeleid - dat wordt gevoerd om de pensioenregeling te kunnen uitvoeren - omschreven, waarbij voornamelijk het strategisch beleid wordt weergegeven.

Ook komen aan de orde de organisatiestructuur, de interne controle en de wijze en voorwaarden waarop het bestuur werkzaamheden heeft uitbesteed.

In deze ABtN zijn de begripsomschrijvingen van de statuten en de definities van het pensioenreglement van het Fonds van toepassing.

In onderstaande matrix is per beleidselement aangegeven waar het betreffende beleid is opgenomen: in welk document en onder welke paragraaf.

Onderwerp	Element	Wetsartikel	Vastgelegd	Locatie	
				Document	Pagina
Beleids-uitgangspunten	algemeen	Beleidsuitgangspunten art 102a, art 1a Pw	Ja	ABtN	Hoofdstuk 3
	waaronder	Beleidsuitgangspunten zijn geformuleerd in concrete maatstaven. Denk bijvoorbeeld aan de hoogte en volatilité van premie, indexatie, korting, dekkingsgraad of bijstorting.	Ja	ABtN	Hoofdstuk 7
Risicohouding	algemeen	Risicohouding komt tot uitdrukking in ondergrenzen in de haalbaarheidstoets en hoogte/bandbreedtes VEV	Ja		
		Procedures voor de uitvoering, vaststelling en verantwoording omtrent de Haalbaarheidstoets Min.Reg art 30c Pw	Ja	ABtN	Paragraaf 3.5
Premiebeleid	algemeen	Premiebeleid art. 145, 128 Pw	Ja	ABtN	Paragraaf 7.2
		Premiebeleid voldoet aan nFTK art. 143 Pw	Ja		
	waaronder	Keuze premiesystematiek kostendekkende premie art. 128, Pw jo. art. 25, lid 1	Ja	ABtN	Paragraaf 7.2
		Invulling systematiek (bijv. discontovoet, dempingsrendement) art. 4, lid 2, BFTK	Ja	ABtN	Paragraaf 7.2
		Premiëveste periode art. 26, BFTK	Ja	ABtN	Par. 7.2.2 + Hfdst 5
		Premiëmaximering (indien van toepassing) art. 26, BFTK	Ja	ABtN	Paragraaf 7.2.2
		Indien premiëmaximering: acties als maximum wordt bereikt art. 26, BFTK	Ja	ABtN	Paragraaf 7.2.2
Toeslag- en kortingsbeleid	algemeen	Toeslag- en kortingsbeleid art. 25 lid 2 Pw	Ja	ABtN	Paragraaf 7.2.2
	waaronder	Toeslagmaatstaf en -ambitie art. 26 jo. 15 lid 1, BFTK. art. 137 lid 1, Pw	Ja	ABtN	Paragrafen 7.6 en 7.7
		Bepaling toe te kennen toeslaghoogte (berekeningsmethodiek, ondergrens, tabel) Voorwaarden inhaalindexatie art. 15, lid 1, BFTK	Ja	ABtN	Paragraaf 7.6
		Financiering voorwaardelijke toeslagverlening art. 137 lid 4, Pw jo. 4 lid 1, BPw	Ja	ABtN	Paragraaf 7.6.1
		Voorwaarden en uitgangspunten korting art. 134, lid 1, Pw	Ja	ABtN	Paragraaf 7.6.5
			Ja	ABtN	Par. 7.6.2 en 7.6.4
			Ja	ABtN	Paragraaf 7.7
Beleggingsbeleid	algemeen	Beleggingsbeleid art. 27, BFTK	Ja	ABtN + Strat. Beleg.plan	Hoofdstuk 8
	waaronder	Beleggingsbeginselen art. 13a, lid 1 en art. 27, BFTK	Ja	ViB	Document
		Strategisch beleggingsbeleid (incl. bandbreedtes) art. 13a, lid 3, BFTK	Ja	ABtN	Paragraaf 8.1
		Beleggingscyclus art. 13a, lid 5 jo. art. 27 BFTK	Ja	ABtN	Paragraaf 8.2
		Opzet van de uitvoering van vermogensbeheeractiviteiten art. 27 BFTK	Ja	ABtN	Paragraaf 8.3
		Wijze van risicometing en -beheersing art. 27 BFTK	Ja	ABtN	Paragraaf 8.7
		Opzet van de resultaatsevaluatie art. 27 BFTK	Ja	ABtN	Paragraaf 8.8
		Organisatie rondom beleggingen art. 18, lid 2, BFTK	Ja	ABtN	Paragraaf 8.3
Uitbestedingsbeleid	algemeen	Uitbestedingsbeleid art. 19 BFTK	Ja	ABtN	Paragraaf 6.2
	waaronder	Vervijzing naar risico-analyse art. 14, lid 1, BPw	Ja	Document Uitbesteding	Paragraaf 5 + 6
		Zijn de risico's benoemd en is voorzien in procedures en maatregelen voor het beheersen van deze risico's? art. 14, lid 1, BPw	Ja	Document Uitbesteding	Paragraaf 5 + 6
		Scope uitbesteding op hoofdlijnen (welke processen en uitvoerders) art. 14, lid 2, BPw	Ja	ABtN	Paragraaf 6.2.1 + 6.2.4
		Op hoofdlijnen (a) welke voorwaarden en selectiecriteria gelden bij uitbesteding en (b) de uitbestedingscyclus art. 14, lid 3, BPw	Ja	ABtN	6.2.3
Integriteitbeleid	algemeen	Integriteitbeleid art. 19 BFTK	Ja	ABtN	Paragraaf 6.3
	waaronder	Vervijzing naar een systematische analyse van integriteitsrisico's art. 19 BFTK	Ja	Integriteitsplan	Hoofdstuk 3
		Omgang t.a.v. belangenverstrengeling vormt een onderdeel van het integriteitbeleid art. 19a, 20 BFTK	Ja	Integriteitsplan	Hoofdstuk 3
		Omgang t.a.v. witwassen, terrorismefinanciering en sanctiewetgeving vormt een onderdeel van het integriteitbeleid Wft, art. 19a, 20 BFTK	Ja	Integriteitsplan en ABtN	ABtN Hoofdstuk 6.3
		Procedures en maatregelen m.b.t. de omgang met en vastlegging van incidenten vast. art. 19a BFTK	Ja	Inten- en klokkenluidersreg	
Overig	algemeen	Organisatiestructuur (taken en verantwoordelijkheden bestuur, commissies, directie)	Ja	ABtN	Hoofdstuk 2
		Financieel Crisisplan art. 29b BFTK	Ja	ABtN	Hoofdstuk 9
		Communicatiebeleid	Ja	ABtN	Hoofdstuk 10

1.3 Uitgangspunt niveau beschrijving beleid

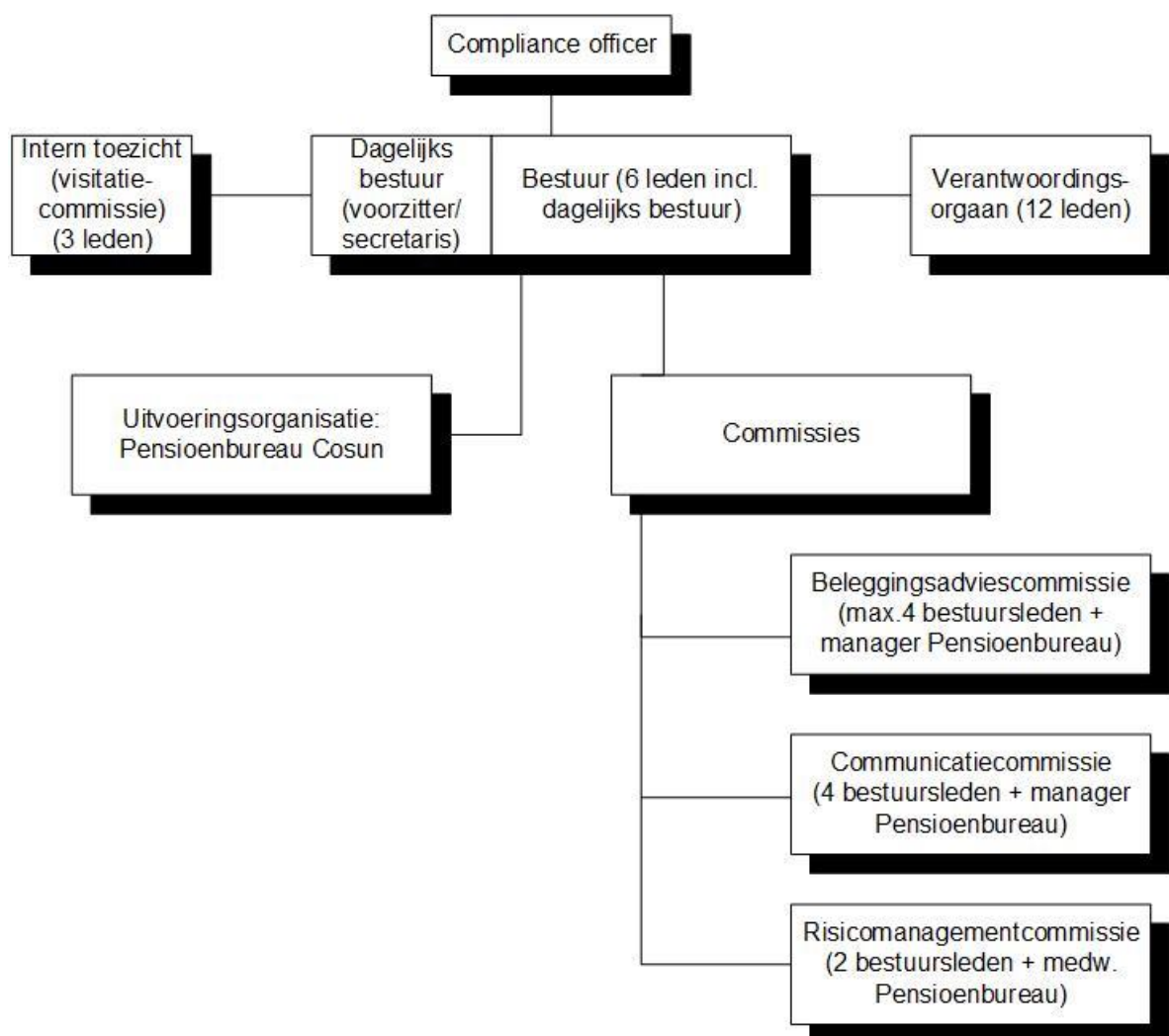
In deze nota wordt het beleid zoveel mogelijk in strategische zin omschreven. Het beleid van het bestuur is vastgesteld rekening houdende met mogelijke variaties in omstandigheden welke niet tot beleidsaanpassingen aanleiding geven, maar wel tot een ‘tactische’ aanpassing van de gedragslijn binnen het gekozen beleid. Voorbeelden hiervan zijn de aanpassing van de berekeningsgrondslagen aan nieuwe overlevingstafels en wijzigingen van de beleggingsmix op grond van economische omstandigheden zolang deze binnen de in deze nota omschreven grenzen blijven. Indien het bestuur van oordeel is dat het algemene beleid bijstelling behoeft, zal deze nota dienovereenkomstig aangepast worden.

2 Organisatie en intern beheerssysteem

2.1 Organisatiestructuur

Het Fonds hanteert het paritair model met toevoeging van 2 externe bestuursleden. Voor het intern toezicht is een visitatiecommissie ingesteld. Daarnaast zijn er momenteel drie commissies ingesteld: een beleggingsadviescommissie (hierna: BAC), een risicomanagementcommissie (RMC) en een communicatiecommissie.

De organisatie van het Fonds is ingericht conform onderstaand model.

Bestuur

Het bestuur van het Fonds bestaat uit zes leden, waarvan twee namens de werkgevers, twee namens de werknemers, en de pensioengerechtigden en twee onafhankelijke externe leden.

Uit de bestuursleden worden een voorzitter, een plaatsvervangend voorzitter, een secretaris en een plaatsvervangend secretaris benoemd. De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter worden benoemd door bestuursleden namens de werkgever; de secretaris en de plaatsvervangend secretaris worden benoemd door bestuursleden namens de werknemers of pensioengerechtigden.

Het bestuur stelt voor iedere bestuursfunctie een profielschets op, aangevuld met de criteria voor geschiktheid en het geschatte tijdsbeslag en informeert de voordragende instanties hierover. De aangesloten ondernemingen dragen werkgeversbestuursleden voor. De werknemersbestuursleden worden door de Ondernemingsraad Suiker Unie voorgedragen. De pensioengerechtigdenbestuursleden worden voorgedragen door de Vereniging van Gepensioneerden. Pensioengerechtigden die zich niet bij de Vereniging van Gepensioneerden hebben aangesloten kunnen zich eveneens verkiesbaar stellen. De (onafhankelijke) externe leden worden door het bestuur geworven en benoemd.

De zittingsduur van een bestuurslid is vier jaar. Een bestuurslid kan maximaal twee keer worden herbenoemd met inachtneming van de bepalingen in de Code. Indien een lid is benoemd ter voorziening in een tussentijdse vacature kan deze driemaal voor een aansluitende periode worden benoemd. Deze termijn kan worden verlengd indien er sprake is van zwaarwegende omstandigheden. Omwille van de continuïteit en het behoud van kennis en ervaring in het bestuur is een rooster van aftreden vastgesteld.

In vacatures moet binnen drie maanden na het ontstaan daarvan worden voorzien. Gedurende het bestaan van een vacature blijft het bestuur wettig samengesteld en behoudt het zijn volle bevoegdheid.

De voorzitter en secretaris gezamenlijk vormen het dagelijks bestuur. De taken van het dagelijks bestuur zijn vastgelegd in het Huishoudelijk reglement van het Fonds

Het bestuur heeft een geschiktheidsplan opgesteld op grond van de 'Handreiking geschikt pensioenfondsbestuur' van de Pensioenfederatie. Daarnaast is er voor het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de visitatiecommissie, externe leden van commissies, kandidaat-leden voor de organen en de (tijdelijke) werknemers van de uitvoeringsorganisatie een gedragscode opgesteld ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het Fonds aanwezige informatie.

In vervolg op het artikel 19a van het Besluit Financieel Toetsingskader heeft het bestuur een Incidenten- en klokkenluidersregeling opgesteld. Hiermee beschikt het Fonds over procedures en maatregelen met betrekking tot het omgaan met en het vastleggen van incidenten. De procedures en maatregelen zijn gericht op het beheersen van opgetreden risico's en het voorkomen van herhaling.

Het bestuur informeert de Nederlandsche Bank onverwijld omtrent incidenten.

Met inachtneming van door sociale partners gemaakte afspraken, neemt het bestuur de besluiten ten aanzien van het opstellen en uitvoeren van de pensioenregeling. Het bestuur is bevoegd de uitvoering van het beleid op te dragen aan ten minste twee natuurlijke personen (4-ogen principe). De aandachtsgebieden van ieder afzonderlijk bestuurslid zijn opgenomen in het geschiktheidsplan.

De uitvoering van de pensioenregeling is door het bestuur van het Fonds opgedragen aan het Pensioenbureau, een stafafdeling van Cosun.

De werkzaamheden van het Pensioenbureau met betrekking tot de deelnemersadministratie, financiële administratie, verslaglegging, pensioenuitkeringen, algemene ondersteuning, speciale projecten, informatieverstrekking en wijze van verantwoording, zijn in een uitbestedingsovereenkomst vastgelegd.

De verantwoordelijkheid voor de dagelijkse uitvoering van de pensioenregeling en administratie is gedelegeerd aan de manager van het Pensioenbureau. Zijn taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn gedetailleerd vastgelegd in een uitbestedingsovereenkomst, met inachtneming van het gestelde in de Beleidsregels beleidsbepaling en toetsing pensioenfondsen van De Nederlandsche Bank (DNB). Over het verloop van de uitvoering wordt door de manager van het Pensioenbureau jaarlijks aan het bestuur verantwoording afgelegd.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid en baseert zich op de adviezen van de beleggingsadviescommissie (zie hoofdstuk 8). De aangestelde fiduciar manager (hierna: de FM) voert het beleggingsbeleid uit binnen de daarvoor gestelde richtlijnen. De FM rapporteert daarover ten minste eenmaal per maand. De beleggingsadviescommissie toetst de rapportages aan de beleggingsrichtlijnen en rapporteert haar bevindingen aan het bestuur.

Klachten- en geschillen

De Pensioenwet vereist dat deelnemers op een eenvoudige en laagdrempelige wijze (geen vormvoorschriften) met hun klachten c.q. geschillen bij een klachteninstantie van het Fonds terecht kunnen.

- Er is sprake van een klacht wanneer een belanghebbende zich op het standpunt stelt dat hij in zijn rechten jegens het Fonds is of zal worden geschaad, dan wel dat hij zich op een incorrecte wijze door het Fonds bejegend acht en daartegen ageert.
- Er is sprake van een geschil indien de belanghebbende het oneens is met een inhoudelijke beslissing van het Fonds, oftewel: met de manier waarop het Fonds de pensioenregeling heeft uitgevoerd.

In geval van een klacht of geschil, kan de belanghebbende zich hierover schriftelijk tot het Pensioenbureau wenden. In reactie op een klacht is het Pensioenbureau gehouden haar oordeel binnen vier weken schriftelijk mede te delen. Indien de belanghebbende het oneens blijft met het standpunt van het Pensioenbureau, kan hij schriftelijk een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij het bestuur. Uiterlijk drie maanden na ontvangst van het bezwaarschrift doet het bestuur een uitspraak over de ingediende klacht en brengt haar met redenen omklede beslissing schriftelijk ter kennis van de belanghebbende.

Indien de belanghebbende zich nog immer niet kan vinden in deze beslissing, kan hij zich wenden tot de Ombudsman Pensioenen dan wel de civiele rechter. Het Fonds acht zich gehouden aan een advies van de Ombudsman Pensioenen tenzij het bestuur van oordeel is dat zwaarwegende argumenten zich daartegen verzetten.

De hierboven vermelde procedure is door het bestuur vastgesteld in de ‘Klachten- en geschillenregeling’.

Beleggingsadviescommissie (BAC)

Het bestuur stelt op basis van de beleidskeuzematrix de strategische beleggingsdoelstelling vast. Hierbij wordt de ontwikkeling van de (nominale) verplichtingen als benchmark gehanteerd, waarbij - gegeven een bijbehorende tracking error - een over een langere periode outperformance als doelstelling geldt. Het bestuur delegeert zijn beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken met betrekking tot de beleggingen. Het bestuur benoemt daartoe de leden die zitting nemen in de BAC.

De BAC laat zich bij de uitvoering van de aan haar gedelegeerde bevoegdheden adviseren door een externe beleggingsadviseur.

De organisatie, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de BAC zijn vastgelegd in het Statuut Beleggingsadviescommissie (bijlage van het Huishoudelijk reglement van het Fonds).

De BAC dient over voldoende deskundigheid te beschikken om het bestuur van het Fonds te adviseren over de inrichting en uitvoering van het strategisch beleggingsbeleid.

Risicomanagementcommissie (RMC)

(zie ook het Huishoudelijk reglement)

Door het bestuur is een risicomanagementcommissie ingesteld bestaande uit twee bestuursleden en een medewerker van Pensioenbureau Cosun. Deze commissie heeft geen beslissingsbevoegdheid en legt verantwoording af aan het voltallige bestuur.

De RMC heeft samengevat de volgende taken:

- begeleiden van en uitvoering geven aan jaarlijkse integrale risicoanalyse;
- beleidsvoorbereiding ten aanzien van aangelegenheden die de administratieve organisatie en interne controle betreffen;
- signaleren en interpreteren van nieuwe wet- en regelgeving op het gebied van risicomanagement;
- het adviseren van het bestuur over het integrale risicomanagementbeleid en proces;
- monitoren risico mitigerende beheersmaatregelen en rapporteren over de effectiviteit hiervan;
- analyseren van de door de uitbestedingspartijen geleverde rapportages en in control statements.

De organisatie, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn tevens vastgelegd in (een bijlage van) het huishoudelijk reglement en het Risicohandboek.

Communicatiecommissie

Het bestuur heeft voor communicatie een commissie bestaande uit vier bestuursleden ingesteld. Deze commissie adviseert het bestuur inzake het te voeren communicatiebeleid en bereidt informatieverstrekking aan de actieven en inactieven voor.

Het bestuur benoemt de vier leden van de communicatiecommissie. De manager van het Pensioenbureau ondersteunt de commissie. De communicatiecommissie kan zich te allen tijde laten ondersteunen door externe deskundigen.

De organisatie, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de communicatiecommissie zijn vastgelegd in het Huishoudelijk reglement van het Fonds.

Verantwoordingsorgaan

Het Fonds kent een verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingorgaan bestaat uit twaalf leden: twee werkgeversvertegenwoordigers, vier vertegenwoordigers van de deelnemers en zes vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden. De zittingsduur van een lid van het verantwoordingsorgaan is vier jaar. Een lid kan maximaal twee keer (bij een eventuele tussentijdse benoeming maximaal drie keer) worden herbenoemd waarmee de maximale zittingsduur twaalf jaar bedraagt. Het bestuur vergadert minstens tweemaal per jaar met het verantwoordingsorgaan. Het bestuur zal in deze vergadering ten minste vertegenwoordigd worden door de (vice) voorzitter en (plv) secretaris.

Het bestuur legt in deze vergaderingen verantwoording af over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd.

Het verantwoordingsorgaan heeft tot taak een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de visitatiecommissie over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, in het jaarverslag opgenomen.

Het bestuur stelt het verantwoordingsorgaan in de gelegenheid advies uit te brengen over een aantal beleidszaken zoals beschreven in de statuten van het Fonds.

Visitatiecommissie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het organiseren van het intern toezicht bij het Fonds. Het bestuur heeft besloten dit intern toezicht vooralsnog in te vullen door het instellen van een visitatiecommissie.

De visitatiecommissie wordt jaarlijks uit drie onafhankelijke, deskundige leden samengesteld. De leden zijn op geen enkele wijze, anders dan uit hoofde van de visitatiecommissie actief betrokken bij het functioneren van het Fonds.

Eenmaal per jaar geeft het bestuur de commissie de opdracht het functioneren van (het bestuur van) het Fonds kritisch te bezien.

De visitatiecommissie heeft in ieder geval de volgende taken:

- het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en de checks en balances binnen het Fonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het Fonds wordt aangestuurd;
- het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's van het Fonds op de langere termijn.

De visitatiecommissie rapporteert haar bevindingen schriftelijk aan het bestuur en het verantwoordingsorgaan. Deze bevindingen en de reactie erop van het bestuur en het verantwoordingsorgaan worden opgenomen in het jaarverslag.

2.2 Administratieve organisatie

De uitvoering van de pensioenregeling en de administratie ervan is opgedragen aan het Pensioenbureau van de Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. De (financiële) jaarverslaglegging van het Fonds wordt met ondersteuning van de accountant en de actuaris, voorbereid door het Pensioenbureau.

Het Pensioenbureau staat centraal in de administratieve organisatie en beschikt bij het uitvoeren van haar werkzaamheden over een uitbestedingsovereenkomst die wordt geactualiseerd indien daar aanleiding toe is.

De informatieverstrekking door het Pensioenbureau bestaat uit:

Jaarlijks

- Verslagstaten DNB (*conform PW*)
- Gegevens met betrekking tot ontwikkeling consumentenprijsindexcijfer in verband met toeslagvoorstel pensioenaanspraken inactieven (*conform ABtN*).
- Verantwoordingsrapportage over de uitvoering zoals verwoord in de met haar afgesloten uitbestedingsovereenkomst.

Kwartaal

Uiterlijk 6 weken na het kwartaaleinde wordt een uitgebreide managementrapportage verstrekt waarin o.a. is opgenomen:

- Samenstelling van de beleggingen
- Beleggingsresultaten
- Uitgekeerde pensioenen
- Geïnde premies/koopsommen
- Gemaakte kosten
- Ontwikkeling pensioenverplichtingen
- Monitoring van risico's

Maandelijks

Uiterlijk 10 werkdagen na maandeinde wordt het bestuur geïnformeerd over de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per ultimo vorige maand.

Periodiek/incidenteel

- Beleidsondersteunende activiteiten d.m.v. wijzigingsvoorstellen officiële documenten.

2.3 *Beheersmaatregelen en interne beheersing*

Het lopen van risico's is inherent aan de activiteiten die het Fonds uitvoert. Beheersing van deze risico's is hierin van wezenlijk belang. Het risicobeleid is gedefinieerd door het bestuur en is ook van toepassing op organen die deel uitmaken van het Fonds alsmede organisaties waaraan het bestuur activiteiten heeft uitbesteed.

In *het handboek risicomanagement* zijn de diverse risicocategorieën weergegeven, zoals die door het bestuur worden gehanteerd. Per categorie wordt een definitie van het risico gegeven, het hierop door het bestuur geformuleerde beleid en de maatregelen die het bestuur neemt om de betreffende risico's te kunnen beheersen.

In het kader van risicomanagement voert het Fonds periodiek risico-assessments uit. Het bestuur heeft hiertoe allereerst risicocategorieën geïdentificeerd. Voor alle risicocategorieën is onderzocht welke specifieke risico's het Fonds loopt. Het bestuur voorziet deze risico's van een score. De risico's worden gerelateerd aan de risicobereidheid van het Fonds. Op basis van de uitkomsten van deze assessment wordt het risicoprofiel van het Fonds opgesteld en jaarlijks geactualiseerd. Op deze wijze heeft het bestuur een overzicht van de mate waarin het Fonds de verschillende risico's beheerst.

Het fonds voert ten minste eens per drie jaar een eigenrisicobeoordeling uit. Het bestuur heeft door middel van deze eigenrisicobeoordeling inzicht in de samenhang tussen de strategie van het fonds, de materiële risico's die het fonds kunnen bedreigen en de mogelijke consequenties van die risico's voor de financiële positie van het fonds en de pensioenrechten c.q. -aanspraken van pensioengerechtigden en (gewezen) deelnemers. Het bestuur neemt de resultaten van de eigenrisicobeoordeling in aanmerking bij het nemen van strategische beslissingen.

Voor alle aan het Fonds verbonden personen geldt de gedragscode van het Fonds. Personen die direct of indirect bij transacties van het Fonds in financiële instrumenten zijn betrokken, dan wel anderszins uit hoofde van hun werkzaamheden, beroep of functie over voorwetenschap beschikken of kunnen beschikken of de verbonden persoon die kan beschikken over andere vertrouwelijke (markt)informatie zijn als insider aangemerkt.

In uitbestedingsovereenkomsten zijn de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van betrokken partijen vastgelegd. In deze overeenkomsten zijn onder meer de volgende elementen verwerkt:

- Vastgelegd zijn de specifieke werkzaamheden die de uitvoerder verricht voor het Fonds, onder te verdelen in administratieve, financiële, secretariële, actuariële, juridische, en overige werkzaamheden.
- De verplichting deze werkzaamheden op een efficiënte, zorgvuldige en professionele manier uit te voeren.
- De verplichting tot geheimhouding van de gegevens van het Fonds en de verklaring in te staan voor de deskundigheid en de betrouwbaarheid van het personeel dat met de uitvoering van de werkzaamheden wordt belast.
- De uitvoerder wordt last en volmacht verleend om al datgene te doen wat in het belang van het Fonds is en voortvloeiende uit de hem opgedragen taken gewenst, nuttig of noodzakelijk wordt geacht.

- Van partijen waaraan het Fonds werkzaamheden heeft uitbesteed (de vermogens-beheerder, de custodian en de softwareleverancier van de deelnemersadministratie) wordt een verklaring verlangd gericht op adequate beheersing van de risico's, bijvoorbeeld een ISAE-3402/SSAE 16-rapportage.

Het bestuur van het Fonds wordt door de manager Pensioenbureau in de bestuursvergaderingen op de hoogte gehouden van de aan het Pensioenbureau uitbestede werkzaamheden en ontwikkelingen. De besluiten, door het bestuur genomen, worden in de notulen vastgelegd.

Indien het bestuur aan de manager Pensioenbureau een verzoek heeft dan wel deze toestaat in bepaalde situaties volgens een vastgestelde wijze te handelen, wordt dit eveneens opgenomen in de notulen; onderdeel hiervan is een actielijst waarvan voortgang en afwikkeling tijdens de bestuursvergadering wordt besproken. Voorafgaand aan de bestuursvergaderingen wordt met het dagelijks bestuur dan wel met portefeuillehouders de voortgang hiervan afgestemd.

De aanwezigheid van de manager Pensioenbureau en zonodig ook de adviserend actuaris bij bestuursvergaderingen helpt de naleving van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te waarborgen.

Interne beheersing

Door de inrichting van de interne beheerssystemen wordt de kwaliteit van de verrichte werkzaamheden zoveel mogelijk gewaarborgd. Dit betreft de opzet, uitvoering en verwerking van zowel de beleggings-, pensioen- en financiële administratie als de uitvoering van de pensioenregeling, met als doel de betrouwbaarheid van het geheel te optimaliseren. Als sluitstuk hiervan voert de accountant zijn controles hierop uit. De interne beheersing is zoveel mogelijk gewaarborgd door onder andere de volgende maatregelen:

- het beschermen van systemen door middel van toegangsbeveiliging;
- beleggingsmandaten en de daarbij te hanteren benchmarks;
- het aanbrengen van functiescheidingen;
- het toepassen van het vier-ogenprincipe bij mutatie invoer in de verzekerden- en uitkeringsadministraties.

Financieel crisisplan

Het Fonds heeft in het kader van artikel 143 van de Pensioenwet een financieel crisisplan opgesteld waarin een beschrijving wordt gegeven van de maatregelen die het bestuur op korte termijn effectief kan inzetten in geval van een crisissituatie.

Voor de inhoud van het financieel crisisplan wordt verwezen naar hoofdstuk 9.

3 Doelstellingen, beleidsuitgangspunten en risicohouding

3.1 Doelstellingen

Het Fonds geeft uitvoering aan het pensioenreglement op grond van de, met de aangesloten ondernemingen overeengekomen, uitvoeringsovereenkomst. Het bestuur wil een actieve bijdrage leveren aan het behoud van de pensioenregeling, die medewerkers van de aangesloten ondernemingen uitzicht biedt op een goed pensioen en die tegelijkertijd houdbaar en betaalbaar is op langere termijn.

- *Behoud van een breed risicodraagvlak op basis van solidariteit en collectiviteit*
Het Fonds bedient zijn belanghebbenden en de werkgever zodanig dat ze zich binnen het Fonds vertegenwoordigd voelen en zal de risico's die in de regeling aanwezig zijn, zo evenwichtig mogelijk aan alle belanghebbenden toedelen. Het Fonds ondersteunt de mogelijkheid tot flexibilisering en individuele keuzes binnen collectieve kaders en communiceert hierover actief met alle belanghebbenden.

- *Verdere groei naar een klantgericht pensioenfonds*
Het Fonds wil transparantie en betrokkenheid realiseren door de informatie te geven die zijn belanghebbenden daadwerkelijk helpt om de juiste keuzes op pensioengebied te maken. Het Fonds wil deelnemers een helder inzicht geven in hun pensioensituatie en op weg helpen met hun persoonlijke financiële planning. In de communicatie wijst het ook op het belang van een goed pensioen. Het Fonds ondersteunt de werkgever bij zijn zorgplicht voor zijn werknemers en is het pensioenkenniscentrum voor de ondernemingen, door haar daarbij te helpen of een aantal zaken uit handen te nemen en adviseert belanghebbenden bij ontwikkelingen op pensioengebied.

- *Continue professionalisering van de organisatie*
Het Fonds streeft naleving van de Code Pensioenfonds (pro)actief na. Deze Code richt zich op de drie functies van 'goed pensioenfondsbestuur': besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen over wat het Fonds gepland en gerealiseerd heeft. Het Fonds zorgt voorts voor een uitvoering van de pensioenregeling die binnen deze doelstellingen van het Fonds past, tegen een zo gunstig mogelijke prijs-kwaliteitverhouding.

3.2 Beleidsuitgangspunten

Het Fonds wil voor zowel zijn belanghebbenden als de werkgever een duurzaam en betrouwbaar pensioenfonds zijn. Het bestuur voert hiertoe een solide financieel beleid en toetst of afspraken in overeenstemming zijn met wet- en regelgeving. Belangrijke onderdelen van het beleid zijn onder meer het toeslagen- en het beleggingsbeleid, de medezeggenschap van alle belanghebbenden, de beginselen van goed pensioenfondsbestuur en een gedegen risicomanagement- en communicatiebeleid.

Kernwaarden

De kernwaarden van het Fonds zijn mede afgeleid van de mensen en de ondernemingen voor wie het Fonds werkt: het Fonds is degelijk, deskundig en transparant en streeft ernaar aan deze kernwaarden op de volgende wijze inhoud te geven:

- ***Degelijkheid***

Alle taken van het Fonds moeten degelijk worden uitgevoerd. Alle belanghebbenden moeten niet alleen op het Fonds kunnen vertrouwen, maar het Fonds ook kunnen ervaren als een betrouwbaar pensioenfonds. Daarom wordt grote waarde gehecht aan de integriteit van het Fonds en is het Fonds alert op alles waardoor dat in gevaar zou kunnen komen. Zo worden alle beslissingen zorgvuldig en passend binnen de verantwoordelijkheden van het Fonds genomen en schenkt het bestuur ook voortdurend aandacht aan de reikwijdte van de gevolgen van deze beslissingen.

- ***Deskundigheid***

Het Fonds voert de aan haar toevertrouwde taken deskundig en professioneel uit op een adequate, correcte, weloverwogen en zorgzame wijze. Het Fonds is aanspreekbaar op zijn gedrag en zijn besluiten. Bij inschakeling van externe partijen moeten die ook aan de normen van het Fonds voldoen.

- ***Transparantie***

Het Fonds communiceert helder en open over de regeling, de financiële positie van het Fonds en de risico's die daaraan verbonden zijn voor de belanghebbenden bij het Fonds. Het Fonds wil ook helder en open verantwoording afleggen over de invulling van de aan hem opgedragen taak, het financiële beleid dat het voert en de resultaten daarvan.

Ambitie

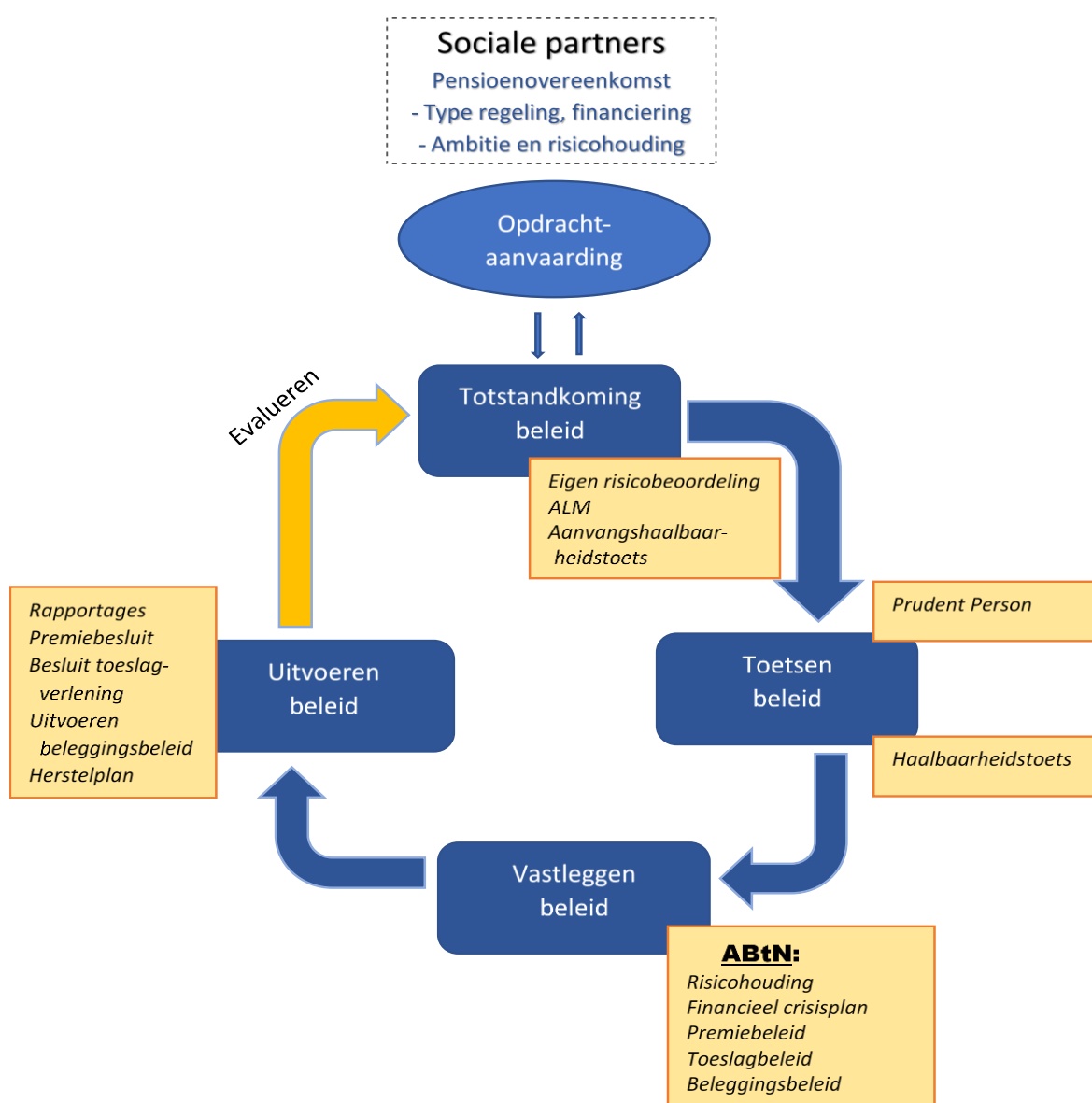
Het is de ambitie om het geld dat aan het Fonds is toevertrouwd zo te beheren, dat alle belanghebbenden nu en in de toekomst een pensioen ontvangen dat is toegezegd. Het is de ambitie van het Fonds om dit pensioen te indexeren. Deze ambitie is vertaald in het pensioenreglement, welke het Fonds zorgvuldig en kwalitatief zo goed mogelijk uitvoert.

Het Fonds kan echter geen garanties geven op een waardevast pensioen. Eventuele toeslagverlening dient uit het overrendement op de beleggingen en voor een deel uit de premie te worden gefinancierd. Het resultaat van de beleggingen is echter afhankelijk van de economische ontwikkelingen en (de gevolgen daarvan op) onzekere en volatiele financiële markten. Want om te kunnen voldoen aan de ambitie van de pensioenregeling moet het Fonds beleggen. En beleggen is nooit zonder risico. Het Fonds belegt daarom weloverwogen en doet er alles aan om die risico's te beheersen. Dat gebeurt onder andere door spreiding van de beleggingen, waardoor het Fonds binnen de vastgestelde risicokaders gemiddeld betere resultaten behaalt met beleggen. Op die manier kan op lange termijn een beter rendement gerealiseerd worden dan met sparen alleen. Zo komt het Fonds dichtbij de doelstelling om de participanten tegen aanvaardbare risico's een pensioen te bieden dat waardevast is om daarmee de koopkracht van de pensioenuitkering op peil te houden.

3.3 Beleids- en verantwoordelijkheidscyclus

De uitvoering van de pensioenregeling bestaat o.a. uit het beleggen van het beschikbare vermogen, het doen van uitkeringen en het informeren van belanghebbenden. Hiertoe wordt voor de aangesloten ondernemingen en 3.208 verzekerden € 927 miljoen pensioenvermogen beheerd (ultimo 2018).

In de uitvoeringsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de beleidsruimte van het bestuur. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en houdt als een ‘goed huisvader’ de regie over de werkzaamheden van het Fonds. Daartoe heeft het Fonds de volgende beleids- en verantwoordelijkheidscyclus geïmplementeerd. In een separaat beleidsdocument is tevens het risicomanagement vastgelegd.

3.4 Risicohouding

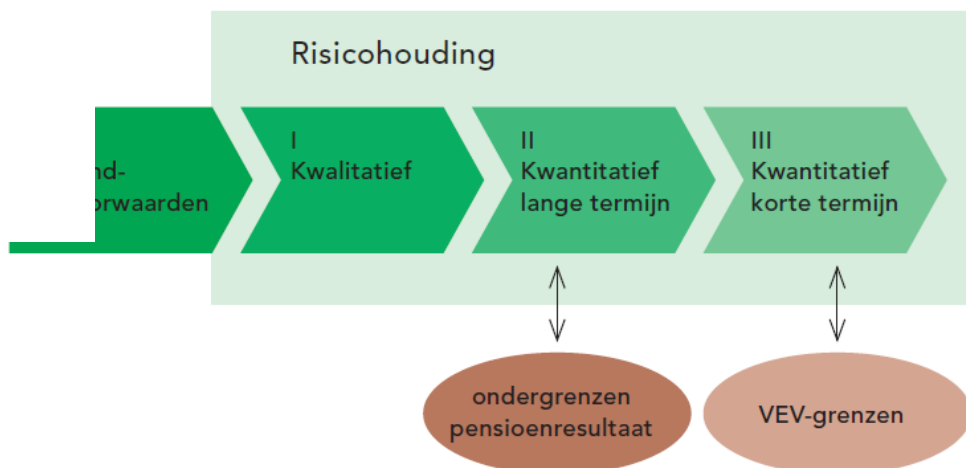
De risicohouding van het Fonds, zoals vastgelegd in het Besluit Financieel Toetsingskader van december 2014 en artikel 102a van de Pensioenwet, bestaat uit drie onderdelen:

- Kwalitatieve beschrijving van de risicohouding;
- Kwantitatieve beschrijving van de korte termijn risicohouding;
- Kwantitatieve beschrijving van de lange termijn risicohouding.

Het bestuur van het Fonds heeft in mei 2015 de risicohouding op hoofdlijnen vastgesteld en in juni 2015 afgestemd met het verantwoordingsorgaan en sociale partners. De doorvertaling naar de korte termijn risicohouding (i.c. bandbreedte Vereist Eigen Vermogen) en de lange termijn risicohouding (i.c. de ondergrenzen in de Aanvangshaalbaarheidstoets) door het bestuur van het Fonds heeft plaatsgevonden in het derde kwartaal van 2015. Er zijn nadien geen nieuwe afspraken gemaakt omtrent risicohouding.

In 2018 heeft het bestuur naast de wettelijk omschreven risicohouding tevens een risicohouding vastgesteld voor de niet-financiële risico's.

De wettelijk gedefinieerde risicohouding van het Fonds voldoet aan de prudent person regel en komt voor de korte termijn tot uitdrukking in de hoogte van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) en een bandbreedte daarvoor en voor de lange termijn in de door het Fonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets.

3.4.1 Kwalitatieve beschrijving van de risicohouding

De risicohouding van het Fonds is de mate waarin het Fonds bereid is beleggingsrisico's te nemen en te lopen om de doelstellingen van het Fonds te realiseren en de mate waarin het Fonds beleggingsrisico's kan lopen en nemen gegeven de kenmerken van het Fonds. Samenvattend kan de risicohouding (en het daaruit voortvloeiende strategisch beleggingsbeleid) van het Fonds bestempeld worden als behoudend / neutraal. Onnodige

risico's worden voorkomen om de kans op kortingen te beperken. Tegelijkertijd wordt naar voldoende rendement gestreefd om in combinatie met het financieringsbeleid invulling te geven aan de noodzaak om het vereist vermogen te behouden en om invulling te geven aan de toeslagambitie voor actieve en inactieve deelnemers.

De door het bestuur gekozen risicohouding is gebaseerd op de volgende beleidsuitgangspunten:

- Tot 1 januari 2014 gold voor de werkgever een (gelimiteerde) bijstortingsverplichting. Daarmee waren de nominale pensioenaanspraken en -rechten van de (gewezen) deelnemers in belangrijke mate gewaarborgd. De huidige fondspopulatie is mede daardoor in het verleden nooit geconfronteerd geweest met (dreigende) kortingen. Met de overgang naar de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2014 is de bijstortingsverplichting voor de werkgever komen te vervallen. Het bestuur streeft er primair naar om de pensioenen van alle deelnemers ten minste nominaal in stand te houden. Naar het oordeel van het bestuur rechtvaardigt dit verleden een enigszins behoudende risicohouding.
- Integraal onderdeel van de nieuwe pensioenregeling is de toeslagambitie voor zowel actieven als inactieven. Het toeslagstreven van het Fonds is voor het bestuur belangrijk. Het beleggingsbeleid (inclusief toeslagenbeleid) is erop gericht om deze doelstelling te realiseren. Naar het oordeel van het bestuur rechtvaardigt het toeslagstreven juist een wat ruimere risicohouding. Het bestuur accepteert hierbij dat er een kans is dat de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten op enig moment gekort moeten worden.
- De populatie van het Fonds is relatief oud. Theoretisch past hier een enigszins behoudende risicohouding bij, daar oudere deelnemers over beperkte verdien capaciteit beschikken om tegenvallers op te vangen. Het beleid van het Fonds is er, gegeven de huidige pensioenregeling en financieringsafspraken met de werkgever, primair op gericht om de pensioenen van alle deelnemers ten minste nominaal in stand te houden met daarnaast een duidelijk streven naar toeslagverlening voor zowel actieven als inactieven. De zekerheidsnorm van het Fonds is belangrijk, maar het toeslagstreven heeft evengoed een hoge prioriteit.

Risicobereidheidsonderzoek bestuur

Op basis van de resultaten van de doorrekeningen van verschillende beleggingsmixen bij de ALM-studie uit 2014/2015 heeft het bestuur zich over haar risicobereidheid uitgesproken. De belangrijkste drijfveer voor het bestuur hierin is de toeslagambitie. Het bestuur hanteert hiervoor de verwachte toeslagrealisatie en heeft hiervoor de volgende leidraad gedefinieerd (in termen van maatstaf en mediane uitkomst¹):

- Verwachte toeslagrealisatie actieven: grofweg 100% van de loonindex
- Verwachte toeslagrealisatie inactieven: grofweg 75% van de prijsindex

¹ De mediane uitkomst is de weergave van wat in een regulier scenario (zeg maar normale omstandigheden) gebeurt; 50% van de scenario's heeft een hogere uitkomst, en 50% van de scenario's heeft een lagere uitkomst. Naar de mening van het bestuur geeft de mediane uitkomst een meer realistisch beeld van de toeslagverlening die de deelnemers onder normale omstandigheden mogen verwachten dan de gemiddelde uitkomst. Een toeslagambitie (in mediane uitkomsten) van grofweg 100% van de loonindex voor de actieven resp. grofweg 75% van de prijsindex voor de inactieven is consistent met de eerder gehanteerde toeslagambitie (in gemiddelde uitkomsten) van 90% van de loonindex voor actieven resp. 70% van de prijsindex voor inactieven.

Het bestuur heeft in 2014/2015 uitgebreid gediscussieerd over het meest wenselijke risicoprofiel. De beleggingsmix is zo gekozen dat wordt voldaan aan de toeslagambitie (in termen van mediane uitkomst) van een verwachte toeslagrealisatie van grofweg 100% van de loonindex voor actieven respectievelijk grofweg 75% van de prijsindex voor inactieven. Ook de andere (risico)kengetallen (verwachte ontwikkeling van de dekkingsgraad, tekortkansen en cumulatieve korting) achtte het bestuur, gegeven de huidige pensioenregeling en financieringsafspraken met de werkgever, acceptabel. Het bestuur achtte ook de met de verhoging van het risicoprofiel samenhangende beperkte verhoging van de te betalen premie acceptabel.

Bij het uitvoeren van de ALM-studie in 2018 heeft het bestuur de hierboven beschreven, acceptabel geachte, risicokengetallen gehanteerd. Het bestuur heeft geconstateerd dat in de jaren tot en met 2023 de premie naar verwachting hoger is dan verwacht werd vanuit de ALM-studie uit 2014/2015. Daarnaast is de kans op korting van de opbouw en de hoogte van de korting op de opbouw als er gekort wordt op de opbouw groter dan verwacht werd op basis van de ALM-studie 2014/2015. Het bestuur heeft dit beeld naar sociale partners gecommuniceerd, aangezien het bestuur met de eigen sturingsmiddelen hier geen oplossing voor kon vinden.

3.4.2 Kwantitatieve beschrijving van de korte termijn risicohouding

De risicohouding voor het Fonds komt voor de korte termijn tot uitdrukking in de hoogte van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) en een bandbreedte daarvoor.

De risicohouding is vertaald in een strategische beleggingsportefeuille met bandbreedtes. Ook voor de mate van renteafdekking is een strategisch beleid met bandbreedtes vastgesteld. Het VEV kan fluctueren door verschuivingen in de feitelijke mix ten aanzien van de allocatie naar de verschillende beleggingscategorieën en de mate van afdekking van het rente- en valutarisico. Op basis van voorschriften van DNB, zijn beleidsbeslissingen afhankelijk van de strategische VEV die is gebaseerd op het strategisch beleggingsbeleid.

De bandbreedte rondom het VEV is bedoeld om ruimte te scheppen om uitvoering te geven aan het feitelijke beleggingsbeleid binnen de toegestane bandbreedtes rondom het strategische beleid.

In 2015 uitgevoerde berekeningen voor bepalen bandbreedte om het Vereist Eigen Vermogen

Om de grenzen voor het VEV te bepalen heeft het Fonds de volgende berekeningen laten uitvoeren²:

² Toelichting op de berekeningsvarianten:

Varianten a. en b. resulteren in een minimum en maximum VEV behorende bij variaties in allocatie en rente-afdekking als gevolg van fluctuaties in marktomstandigheden. Varianten c. en d. resulteren (ten opzichte van a. en b.) in een lager minimum respectievelijk een hoger maximum VEV behorende bij variaties in allocatie als gevolg van fluctuaties in marktomstandigheden en een LDI-beleid met een minimale rente-afdekking van 30% en een maximale rente-afdekking van 100%.

- Een berekening met de onderkant van de bandbreedte voor de returnportefeuille en de bovenkant van zowel de bandbreedte voor de renteaftdekking en de valutaaftdekking (variant a).
- Een berekening met de bovenkant van de bandbreedte voor de returnportefeuille en de onderkant van zowel de bandbreedte voor de renteaftdekking en de valutaaftdekking (variant b).
- Conform a. maar met 100% renteaftdekking (de ‘maximale aftdekking’, variant c).
- Conform b. maar met renteaftdekking zonder verlenging / swaps, ofwel met 30% renteaftdekking (de ‘minimale aftdekking’, variant d).

De maximale aftdekking van het renterisico is vooralsnog gesteld op 100% van de nominale verplichtingen

De minimale aftdekking van het renterisico is gesteld op 30% van de nominale verplichtingen. Een lager minimum wordt afgewezen aangezien de rente als een relevante structurele rendements/risicofactor wordt gezien door het bestuur. Deze factor draagt bij aan het rendement op de totale portefeuille en een diversificatie met andere rendements-/risicofactoren, zoals de aandelenrisicopremie.

De bandbreedte rondom het VEV is bedoeld om uitvoering te geven aan het feitelijke beleggingsbeleid binnen de toegestane bandbreedtes rondom het strategische beleid. In onderstaande tabel is, naast het VEV op basis van de strategische beleggingsportefeuille, het VEV bij zowel de minimale als de maximale bandbreedtes opgenomen. Al deze berekeningen zijn gemaakt op basis van 30 juni 2015 gegevens. Samenvattend zal in het merendeel van de mogelijke varianten van de portefeuilleindeling binnen het huidige strategisch beleid op basis van 30 juni 2015 gegevens, het VEV tussen 111,4% en 116,8% liggen.

	30-6-2015	a.	b.	c.	d.
Return portefeuille	45%	40%	50%	40%	50%
Matching portefeuille	55%	60%	50%	60%	50%
Rente-aftdekking	75%	80%	70%	100%	30%
Vereist Eigen Vermogen	113,3%	112,1%	114,6%	111,4%	116,8%
Tracking Error ALM/FTK	6,5%			5,4%	9,1%

Tabel: Het VEV bij verschillende scenario's, berekend op basis van de DNB-RTS per 30 juni 2015.

NB: Een verandering van de RTS heeft tevens effect op de hoogte van het VEV. Hier is in de scenario's geen rekening mee houden.

Beleidsoverwegingen bij de berekeningen van het VEV en de vaststelling van de bandbreedte

Om de VEV bandbreedte te onderbouwen zijn de volgende overwegingen gemaakt, die aan de nu geformuleerde bandbreedte ten grondslag liggen:

1. De VEV bandbreedte dient de bandbreedtes van het strategische beleggingsbeleid uit de ABtN te ondersteunen.
2. De VEV bandbreedte dient niet beperkend te zijn voor het beleid dat het Fonds voert en wenst te voeren om de rente-aftdekking aan te kunnen passen. Dit biedt de ruimte voor de mogelijkheid om middels het ('LDI-')beleid de mate van renteaftdekking te laten variëren tussen 30% en 100%.

3. De VEV bandbreedte dient niet beperkend te zijn voor de afweging passief/actief beheer.
4. De VEV bandbreedte dient te passen bij de huidige rentestand, maar ook bij een significant lagere en hogere rentestand.

Beleid voor de korte termijn risicohouding

Uitgaande van bovenstaande overwegingen is besloten om als Vereist Eigen Vermogen bandbreedte een VEV met een ondergrens van 110% te hanteren met een bovengrens van 118%.

Toekomstige wijzigingen in bijvoorbeeld de allocatie tussen de return- en de matchingportefeuille, de mate van renteafdekking, de valuta-exposure en de rentestand veroorzaken fluctuaties in de hoogte van het VEV. Een wijziging van het VEV als gevolg van fluctuaties in de rentestand wordt opgevangen door de VEV bandbreedte te definiëren ten opzichte van het gewijzigde VEV.

De Tracking error, zoals gebaseerd op de eigen aannames voor rendement en risico zoals gehanteerd voor de ALM/FTK-studie, bedraagt 6,5% voor de strategische portefeuille (met een VEV van 113,3% ultimo juni 2015). Uitgaande van overeenkomende overwegingen als voor de VEV bandbreedte is besloten om als Tracking error bandbreedte een ondergrens van 5,4% te hanteren met een bovengrens van 9,1%.

In dit beleid heeft het bestuur beoordeeld dat de VEV bandbreedte acceptabel is uit hoofde van balansrisicomanagement. Tenminste eens per kwartaal zal het Fonds bij DNB (via kwartaalrapportage) melden hoe het VEV feitelijk is.

Bij het uitvoeren en beoordelen van de resultaten bij de ALM-studie in 2018 heeft het bestuur geoordeeld dat de hierboven genoemde risicohouding geen aanpassing behoeft. Ook vanuit sociale partners is geen signaal gekomen dat er een aanpassing gewenst is in de geformuleerde risicohouding voor de korte termijn.

3.4.3 Kwantitatieve beschrijving van de risicohouding op lange termijn

De risicohouding van het Fonds komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de ondergrenzen in het kader van de aanvangshaalbaarheidstoets. Ondergrenzen worden vastgesteld ten aanzien van:

- het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het Fonds precies beschikt over het Vereist Eigen Vermogen;
- het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het Fonds;
- het pensioenresultaat dat kan worden bereikt vanuit de feitelijke dekkingsgraad in een slechtweerscenario.

Het Fonds voert periodiek de door DNB voorgeschrevenhaalbaarheidstoets uit. Er is een aanvangshaalbaarheidstoets en een jaarlijksehaalbaarheidstoets.

De aanvangshaalbaarheidstoets is in 2015 voor het eerst uitgevoerd en vastgesteld naar aanleiding van invoering van het nieuwe FTK per 1 januari 2015. De uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets per de rapportagedatum van 1 januari 2015 zijn als volgt:

1. Het verwachte pensioenresultaat op Fondsniveau vanuit de financiële positie waarbij wordt voldaan aan het Vereist Vermogen (115,5%). Het verwachte pensioenresultaat komt uit op 102%.
2. Het verwachte pensioenresultaat op Fondsniveau vanuit de feitelijke financiële positie per 1 januari 2015 (113,4%). Het verwachte pensioenresultaat komt uit op 101%.
3. Het pensioenresultaat op Fondsniveau in een 'slecht weer scenario'. Deze uitkomst is gepresenteerd in een maximale relatieve afwijking (bandbreedte) ten opzichte van de mediaan. Deze afwijking komt uit op 21%.

Voor de bepaling van de lange termijn risicohouding is de kwalitatieve risicohouding als uitgangspunt gehanteerd. Voor de concrete invulling zijn daarnaast de volgende principes gehanteerd:

1. Voor de risicohouding wordt één norm voor de ondergrens van het verwacht pensioenresultaat op Fondsniveau gehanteerd. Dus geen gescheiden normen voor de startdekkingsgraden vereist vermogen en feitelijke situatie.
2. Geen norm van 100% of hoger stellen. Dit kan misleidend zijn en kan onrealistische verwachtingen scheppen. Daarnaast zou het Fonds ook niet slagen voor de haalbaarheidstoets bij een startdekkingsgraad van 105%.
3. Geen onafgeronde getallen, dat geeft schijnzekerheid.
4. Een norm kiezen die gehaald wordt bij alle doorgerekende startdekkingsgraden: 96%, 105%, 113%, vereist vermogen en 125%. De normen betreffen een ondergrens voor het verwacht pensioenresultaat en een bovengrens voor afwijking in een slechtweerscenario. Gelet hierop en rekening houdend met de financiële positie die beweeglijk is, ligt een normstelling in de rede die een bepaalde mate van robuustheid kent voor verschillende dekkingsgraden en omstandigheden.
5. De maximale afwijking voor het pensioenresultaat in een slechtweerscenario op fondsniveau dient in principe ruimer te worden gesteld dan die op individueel niveau. Indien het Fonds als geheel voldoet aan de normen, dan is een slechtweerscenario pensioenresultaat voor een individu dat niet lager is dan op Fondsniveau het geval is, uitlegbaar naar het individu.

Om invulling te geven aan het bepaalde in artikel 22 van het Besluit Financieel Toetsingskader, kiest het Fonds de volgende grenzen in het kader van de uitvoering van de aanvangshaalbaarheidstoets:

- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het Fonds precies beschikt over het Vereist Eigen Vermogen is gelijk aan 90%.
- De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het Fonds bij het van toepassing worden van het nieuwe financiële toetsingskader is gelijk aan 90%.
- Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het Fonds vanuit de feitelijke dekkingsgraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. De maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweerscenario die het Fonds dan

acceptabel vindt is 30%. Dit betekent dat het pensioenresultaat in minder dan 5% van de scenario's meer dan 30% lager mag zijn dan het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad.

Onderstaande tabel vat de resultaten van de aanvangshaalbaarheidstoets en de normstelling door het bestuur samen:

Uitgangspositie	Te kiezen ondergrens	Lange termijn risicohouding NORMEN	Lange termijn risicohouding RESULTATEN PER 1/1/2015	
Waarbij aan VV wordt voldaan	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau	90%	102%	
Feitelijke financiële positie	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau	90%	101%	
	Maximale afwijking van pensioenresultaat op fondsniveau in slecht weer scenario	30%	21%	

Bij de gekozen grenzen voldoet het Fonds in alle doorgerekende startdekkingsgraden aan de gestelde normen en wordt voldaan aan de uitgangspunten die het bestuur voor de keuze heeft gehanteerd. Hiermee voldoet het Fonds tevens aan de criteria van de aanvangshaalbaarheidstoets.

3.4.4 Beschrijving van de risicohouding voor de niet-financiële risico's

De risicohouding voor de niet-financiële risico's is ook afgeleid van de doelstellingen, beleidsuitgangspunten en kernwaarden van het Fonds.

De niet-financiële risicohouding is, in 2018, als volgt gedefinieerd:

1. Het Fonds accepteert geen risico's die niet uitlegbaar zijn aan onze stakeholders en die de reputatie en betrouwbaarheid van het Fonds schaadt;
2. Het Fonds accepteert beperkt risico's ten aanzien van (de robuustheid) van de uitvoering van de pensioenregeling.
3. Het Fonds accepteert beperkt risico's ten aanzien van uitbesteding van werkzaamheden.
4. Het Fonds accepteert geen risico's met betrekking tot het bewust niet naleven van alle eisen mbt integriteit, deskundigheid en professionaliteit.

3.5 Procedure voor uitvoering, vaststelling en verantwoording van de haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets bestaat uit de aanvangshaalbaarheidstoets en de jaarlijkse haalbaarheidstoets en wordt uitgevoerd op basis van de door DNB voorgeschreven economische scenario's.

De aanvangshaalbaarheidstoets is medio 2015 voor het eerst uitgevoerd en vastgesteld naar aanleiding van de invoering van het nieuwe FTK per 1 januari 2015. De aanvangshaalbaarheidstoets zal opnieuw worden uitgevoerd en vastgesteld als het Fonds besluit een significante wijziging in de pensioenregeling door te voeren of als er sprake is van significante wijzigingen in het premiebeleid, toeslagbeleid of beleggingsbeleid. Bij significante beleidswijzigingen of wanneer het fonds een nieuwe pensioenregeling gaat uitvoeren, zal het Fonds een (nieuwe) aanvangshaalbaarheidstoets bij DNB inleveren, uiterlijk binnen een maand nadat het bestuur tot de wijziging heeft besloten. De rapportagedatum is 1 januari van het boekjaar waarin een nieuwe regeling wordt ingevoerd of een wijziging van het huidige beleidskader plaatsvindt.

De haalbaarheidstoets wordt jaarlijks voor 1 juli uitgevoerd en vastgesteld en heeft eveneens als rapportagedatum 1 januari. De jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt uitgevoerd op basis van de gegevens die ten grondslag liggen aan de staten en wordt tegelijkertijd met die staten ingediend bij DNB. Indiening bij DNB vindt plaats via staat J702.

De uitkomsten van de haalbaarheidstoets per 1 januari 2018 zijn als volgt:

Uitgangspositie	Te kiezen ondergrens	Lange termijn risicohouding NORMEN	Lange termijn risicohouding RESULTATEN PER 1/1/2018	
Feitelijke financiële positie	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau	90%	103%	
	Maximale afwijking van pensioenresultaat op fondsniveau in slecht weer scenario	30%	14%	

Deze uitkomsten vallen binnen de vastgestelde lange termijn risicohouding en geven geen aanleiding tot wijzigingen in het risicobudget.

De ondergrenzen gehanteerd in de aanvangshaalbaarheidstoets van 2015 zijn vastgesteld na overleg met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan. Bij eventueel toekomstig uit te voeren aanvangshaalbaarheidstoetsen zullen deze ondergrenzen op gelijke wijze opnieuw worden vastgesteld. Indien uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat de ondergrenzen worden overschreden informeert het bestuur de sociale partners en het verantwoordingsorgaan en treedt met hen in overleg om tot eventuele maatregelen te komen.

3.6 De eigenrisicobeoordeling

Het fonds voert in het kader van artikel 18b van het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen ten minste eens per drie jaar een eigenrisicobeoordeling uit. De eigenrisicobeoordeling heeft tot doel om inzicht te krijgen in de samenhang tussen de strategie van het fonds, de materiële risico's die het fonds kunnen bedreigen en de mogelijke consequenties van die risico's voor de financiële positie van het fonds en de pensioenrechten c.q. –aanspraken van pensioengerechtigden en (gewezen) deelnemers. De eigenrisicobeoordeling maakt integraal onderdeel uit van de strategie van het fonds.

De eigenrisicobeoordeling vindt plaats aansluitend op iedere nieuwe ALM-studie. Daarnaast wordt ten minste in de volgende situaties een eigenrisicobeoordeling uitgevoerd:

- Aansluitend op een aanvangshaalbaarheidstoets;
- Bij wijziging van het financieel crisisplan;
- Bij nieuwe uitbesteding van het houderschap of vervulling van de werkzaamheden van één van de sleutelfuncties aan één van de aangesloten ondernemingen;
- Bij wijziging van de herverzekering;
- Aansluitend op significante wijzigingen in de strategische doelstellingen, de risicobereidheid, de risk governance of de uitgevoerde pensioenregelingen;
- Bij ingrijpende wijzigingen (zoals fusie, wijziging wet- en regelgeving, wijziging uitbestedingspartner etc.).

Het bestuur beslist op basis van gedegen onderzoek wanneer sprake is van een significante wijziging. Een significante wijziging kan zich bijvoorbeeld voordoen bij: aanzienlijke veranderingen in de uitgevoerde pensioenregelingen, herziening van het strategisch beleggingsbeleid, aanzienlijke wijzigingen in de situatie van de bijdragende onderneming(en), significante operationele wijzigingen of uitbestedingen van significante omvang en/of impact.

De eigenrisicobeoordeling wordt uitgewerkt (uitvoering en vastlegging) door de risicomanagercommissie. De formele vaststelling ligt bij het bestuur. Binnen twee weken na vaststelling of wijziging van de eigenrisicobeoordeling, wordt de vastlegging hiervan aan DNB gezonden. De vastlegging van de eigenrisicobeoordeling is een zelfstandig leesbaar document met gerichte verwijzingen naar andere documenten en wordt opgenomen als bijlage bij deze ABTN. De eerste eigenrisicobeoordeling wordt uiterlijk uitgevoerd in 2021.

De eigenrisicobeoordeling bestaat uit de volgende onderdelen. De vastlegging verwijst daarbij onder andere naar de betreffende passages van de hieronder genoemde documenten:

1. Een beschrijving van de methoden waarover het pensioenfonds beschikt om de risico's te detecteren en te beoordelen waaraan het fonds op korte en op lange termijn is of kan worden blootgesteld en die gevolgen kunnen hebben voor de mogelijkheid van het fonds om aan haar verplichtingen te voldoen.
2. Een beschrijving van de wijze waarop de eigenrisicobeoordeling in het managementproces en de besluitvormingsprocessen van het fonds is geïntegreerd.

3. Een beoordeling van de doelmatigheid van het risicobeheer. Dit betreft de beoordeling van de toetsing van de mitigerende maatregelen zoals beschreven in het risicohandboek.
4. Een beschrijving van de wijze waarop belangenconflicten met de aangesloten ondernemingen worden voorkomen of beheerst in geval er sprake is van uitbesteding van de risicobeheerfunctie, interne auditfunctie en/of actuariële functie aan één of meerdere van de aangesloten ondernemingen. Het fonds heeft het vervullen van de werkzaamheden van de interne auditfunctie gedeeltelijk uitbesteed aan een aangesloten onderneming.
5. Een beoordeling van de totale financieringsbehoeften van het fonds met, indien van toepassing, een beschrijving van het herstelplan.
6. Een beoordeling van de risico's voor de aanspraak- en pensioengerechtigden met betrekking tot hun pensioenaanspraken en -rechten en de effectiviteit van eventuele corrigerende maatregelen. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden tot toeslagverlening en de mogelijkheden tot vermindering van de pensioenaanspraken en – rechten (de mate, onder welke voorwaarden en door wie).
7. Een kwalitatieve beoordeling van de mechanismen ter bescherming van de pensioenuitkeringen, waaronder eventuele garanties van de bijdragende onderneming en herverzekering.
8. Een kwalitatieve beoordeling van de operationele risico's.
9. Een beoordeling van nieuwe of opkomende risico's met inbegrip van klimaatrisico, risico's in verband met maatschappelijke verantwoordelijkheid en risico's in verband met waardevermindering van activa als gevolg van veranderende regelgeving.

De resultaten van de eigenrisicobeoordeling worden in aanmerking genomen bij het nemen van strategische beslissingen. Hiertoe wordt in voorleggers en notulen bij bestuursbesluiten en bestuurlijke evaluaties expliciet aandacht besteed aan de relatie met de risicobereidheid van het fonds en de resultaten van de eigenrisicobeoordeling.

4 Hoofdpijnen pensioenregeling

4.1 Aangesloten ondernemingen

Het Fonds is het ondernemingspensioenfonds van Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. Het Fonds verzekert pensioenaanspraken van werknemers van:

- Coöperatie Koninklijke Cosun U.A.
- Sensus B.V.
- Limako B.V.
- Cosun Holding B.V.
- Stichting IRS
- Stichting Kenniscentrum suiker & voeding

Het bestuur van het Fonds bepaalt de voorwaarden, waaronder andere dan de bovengenoemde ondernemingen als aangesloten onderneming kunnen worden toegelaten. Bij collectieve uittreding/toetreding van een groep deelnemers dan wel een aangesloten onderneming bepaalt het bestuur de hoogte van het extra vermogen dat naast de waarde van de nominale verplichtingen wordt overgedragen dan wel ingebracht indien de uit- dan wel toetredende onderneming/groep verzoekt om een collectieve waardeoverdracht.

De pensioenregeling is vastgelegd in het pensioenreglement. Het pensioenreglement wordt door het bestuur vastgesteld in overeenstemming met de pensioenovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomst.

4.2 Deelnemerschap

Deelnemers zijn de personeelsleden die bij een aangesloten onderneming krachtens arbeidsovereenkomst volgens Nederlands recht in dienst zijn getreden, door deze onderneming als deelnemer zijn aangewezen en door het bestuur als deelnemer zijn toegelaten op de door het bestuur vast te stellen voorwaarden, welke niet in strijd met de Pensioenwet mogen zijn. Hieronder valt ook het lid van de raad van beheer van Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. aan wie een pensioentoezegging is gedaan als onderdeel van de honorering.

Het deelnemerschap vangt aan op de dag waarop de werknemer aan deze voorwaarden voldoet.

Beëindiging van deelnemerschap

Het deelnemerschap eindigt bij overlijden van de deelnemer en bij beëindiging van het dienstverband tussen de deelnemer en een aangesloten onderneming zonder dat dit dienstverband wordt gevolgd door een dienstverband met een andere aangesloten onderneming. Bovendien eindigt bij bestuursbesluit het deelnemerschap op het moment dat

de onderneming, waarbij de betrokkene in dienst is, niet langer als aangesloten onderneming kan worden beschouwd.

Voortzetting van deelnemerschap

In tegenstelling tot het hiervoor gestelde, wordt het deelnemerschap voortgezet:

- a. indien de deelnemer ten tijde van de beëindiging van het dienstverband (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt is; in die situatie blijft het deelnemerschap bestaan zolang de (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid voortduurt;
- b. indien het bestuur hiertoe, op verzoek van de aangesloten onderneming waarbij de betrokkene in dienst was, besluit.

Het voortgezette deelnemerschap wordt uiterlijk beëindigd op de standaard pensioendatum of de eerdere ingangsdatum van het ouderdomspensioen.

4.3 Aanspraken en rechten ingevolge pensioenregeling

In dit onderdeel wordt de door het Fonds uitgevoerde pensioenregeling op hoofdlijnen beschreven. Uitgegaan wordt van het pensioenreglement geldend voor deelnemers van het Fonds dat in werking is getreden per 1 januari 2019.

Karakter pensioenregeling	Geïndexeerde middelloonregeling op basis van een vaste premie waarbij de aangesloten ondernemingen tot en met 2023 garanties hebben afgegeven voor de jaarlijkse inkoop van de nominale pensioenaanspraken en voor een deel van de toeslagverlening aan actieve deelnemers.
Deelnemer	Werknemer, in dienst van de aangesloten onderneming alsmede het lid van de raad van beheer van de Coöperatie Koninklijke Cosun UA. die nog niet de leeftijd van 68 jaar heeft bereikt en aan wie een pensioentoezegging is gedaan als onderdeel van de honorering.
Toetredingsleeftijd	n.v.t.
Pensioendatum	in principe de 68 ^e verjaardag van de deelnemer.
Pensioengevend salaris	Het in het voorafgaande kalenderjaar bij de aangesloten onderneming verdiende jaarinkomen, inclusief de daarop betrekking hebbende eventuele salarisgaranties, vakantietoeslag, eindejaarsuitkering, toeslag voor het werken in ploegen, afbouwregeling ploegentoeslag, toeslag voor werk onder zeer bezwaarlijke omstandigheden en de vaste toeslag.
Franchise	€ 15.355,- per 1 januari 2019.
Grensbedrag	€ 107.593,- per 1 januari 2018.
Opbouwpercentage(s) ouderdomspensioen	1,875% van de pensioengrondslag.

Partnerpensioen	50% van het te bereiken ouderdomspensioen op kapitaalbasis en 20% van het te bereiken ouderdomspensioen op risicobasis.
Tijdelijk partnerpensioen	30% van het te bereiken ouderdomspensioen op risicobasis.
Wezenpensioen	14% van het te bereiken ouderdomspensioen op kapitaalbasis.
Arbeidsongeschiktheids-pensioen	Het arbeidsongeschiktheidspensioen bedraagt 70% van het pensioensalaris voor zover gelegen boven de WIA-loongrens en wordt toegekend indien het dienstverband wegens duurzame en volledige arbeidsongeschiktheid (80-100%) is beëindigd. Het uitkeringspercentage is lager bij een lagere graad van arbeidsongeschiktheid.
Voortzetting pensioenopbouw	Bij beëindiging van het dienstverband wegens duurzame en volledige arbeidsongeschiktheid (80-100%) heeft de deelnemer tevens aanspraak op voortgezette pensioenopbouw. Ook hier geldt dat de opbouw lager is bij een lagere graad van arbeidsongeschiktheid. De financiering van de voortzetting komt geheel voor rekening van het Fonds.
Keuzemogelijkheden:	
- Vervroeging pensioendatum	Op zijn vroegst 55 jaar.
- Uitstel pensioendatum	Uiterlijk de dag waarop de deelnemer de leeftijd die vijf jaar hoger is dan de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt.
- Deeltijdpensionering	Voor het deel dat niet vervroegd wordt, wordt de opbouw van het ouderdomspensioen voortgezet. Voor het deel dat na leeftijd 68 uitgesteld wordt, loopt de opbouw van het ouderdomspensioen door.
- Herschikking van pensioen-aanspraken	Omzetting van partnerpensioen in extra ouderdomspensioen en omgekeerd.
- Variabilisering	De uitkering kan gedurende een periode hoger zijn dan de daaropvolgende periode. Hiervan kan geen gebruik worden gemaakt bij het gedeeltelijk uitstellen of het gedeeltelijk vervroegen van het ouderdomspensioen.
Toeslagverlening actieven	Op de opgebouwde pensioenaanspraken van deelnemers wordt, ingeval van een collectieve structurele verhoging van de lonen ingevolge de CAO, een toeslag verleend over de reeds opgebouwde aanspraken. De hoogte van de toeslagverlening is afhankelijk van de beschikbare premiemarge, de toeslaggarantie en/of vrij beschikbaar Fondsvermogen. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd. Zie verdere toelichting in paragraaf 7.6.2.

Toeslagverlening inactieven	Op de pensioenaanspraken en -rechten van inactieven worden voorwaardelijk toeslagen verleend. Als door het bestuur tot toeslagverlening wordt besloten, worden de ingegane en premievrije pensioenen per 1 januari maximaal verhoogd met de consumentenprijsindex (CPI) alle huishoudens over de laatst verstreken periode van oktober tot oktober. De verhogingen geschieden onder de beperkende voorwaarde dat er voldoende vrij beschikbaar Fondsvermogen aanwezig is. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald.
	Overgangsbepalingen In artikel 33 zijn overgangsbepalingen opgenomen in het kader van reglementswijzigingen in het verleden.

5 Hoofdpijnen uitvoeringsovereenkomst

Wijze vaststelling verschuldigde premie	CDC uitkeringsregeling met een middelloonkarakter en een streefopbouwpercentage van 1,875%, voorwaardelijk geïndexeerd. De totale vaste jaarpremie bedraagt 28% van de totale pensioensalarissom inclusief de deelnemersbijdrage. Tot 2024 geldt een door de aangesloten onderneming afgegeven nominale garantie op de jaarinkoop van de aanspraken uit de basisregeling en een aflopende garantie op de toeslagverlening voor actieven.
Premiebetaling	Voorschot 1/4e deel van de vaste jaarpremie per valuta datum 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober, uiterlijk te voldoen binnen één maand. Betaling restand bedrag o.b.v. definitieve premienota binnen zes maanden na afloop van het jaar.
Informatieverstrekking door aangesloten ondernemingen	Aangesloten ondernemingen zijn verplicht gevraagd en ongevraagd te informeren over alle ontwikkelingen binnen de onderneming die van invloed kunnen zijn op de pensioenregeling en de daaruit voortvloeiende huidige en toekomstige pensioenverplichtingen van het Fonds. Daarnaast zijn de aangesloten ondernemingen verplicht het Fonds alle gegevens en informatie te verstrekken die het fonds redelijkerwijs nodig heeft om de pensioenregeling op correcte wijze te kunnen uitvoeren.
Procedure bij premiebetalingsachterstand	Over een betalingsachterstand is een rentevergoeding verschuldigd. Zodra er sprake is van een premieachterstand ter grootte van 5% van de totale door het fonds te ontvangen jaarpremie en tevens niet voldaan wordt aan de wettelijke eis inzake het minimaal vereist eigen vermogen, zal het fonds elk kwartaal voldoen aan zijn wettelijke verplichting om schriftelijk het verantwoordingsorgaan informeren. Gedurende de periode dat sprake is van deze premieachterstand informeert het Fonds tevens elk kwartaal de ondernemingsraad van de aangesloten onderneming die nog premie aan het fonds verschuldigd is.
Procedure opstellen en wijzigen pensioenreglement n.a.v. wijziging pensioenover-	In verband met het opstellen van het pensioenreglement wordt door de aangesloten ondernemingen de wijzigingen in de pensioenovereenkomst en alle overige

overeenkomst	daarmee verband houdende informatie zo spoedig mogelijk aan het Fonds ter beschikking gesteld. Indien het bestuur van het Fonds instemt met de uitvoering van de wijziging van de pensioenovereenkomst, deel het Fonds dit aan sociale partners mee onder toezending van en toelichting op een gewijzigd concept pensioenreglement. De sociale partners wordt gevraagd of de in dit concept pensioenreglement opgenomen wijzigingen in overeenstemming zijn met de door hen gemaakte afspraken. De aangesloten ondernemingen verklaren dat het pensioenreglement dat het Fonds uitvoert op de datum van inwerkingtreding en op de datum van ondertekening van de uitvoeringsovereenkomst, in overeenstemming is met de pensioenregeling tussen de werknemer en de aangesloten ondernemingen.
Maatstaven en voorwaarden toeslagverlening	Zie hoofdstuk 7.6 ABtN inzake toeslagbeleid
Uitgangspunten en procedures vermogenstekorten	Indien het Fonds op grond van de beleidsdekkingsgraad gedurende vijf achtereenvolgende jaren niet over het minimaal vereist eigen vermogen beschikt, dan zal het Fonds maatregelen nemen die ervoor zorgen dat de dekkingsgraad direct weer op of boven het niveau van het minimaal vereist eigen vermogen komt te liggen. De aangesloten ondernemingen hebben in dit kader geen bijstortingsverplichting. Als de beleidsdekkingsgraad per kwartaaleinde lager is dan het Vereist Vermogen op basis van het strategische beleggingsbeleid bevindt het Fonds zich in een situatie van tekort en voldoet het niet langer aan de criteria van het Vereist Vermogen. Het Fonds stelt in dat geval binnen drie maanden een concreet en haalbaar herstelplan op, waarbij de in hett financieel crisisplan opgenomen maatregelen worden meegenomen, tenzij het Fonds gezien de beleidsdekkingsgraad op dat moment weer beschikt over het Vereist Vermogen.
Onvoorziene omstandigheden	Indien zich omstandigheden voordoen die ten tijde van het sluiten van de uitvoeringsovereenkomst niet voorzienbaar waren en nakoming van de uitvoeringsovereenkomst substantieel beïnvloeden, zullen partijen in gezamenlijk overleg en naar

redelijkheid en billijkheid een oplossing proberen te vinden, die recht doet aan de belangen van beide partijen in het kader van deze Uitvoeringsovereenkomst.

Voorbehoud
aangesloten ondernemingen

De aangesloten ondernemingen behouden zich het recht voor de betaling van premie, voor zover deze betrekking heeft op de bijdrage van de aangesloten onderneming, en de betaling van andere bijdragen, te verminderen of te beëindigen ingeval van een ingrijpende wijziging van omstandigheden.

Looptijd

De uitvoeringsovereenkomst is voor onbepaalde tijd aangegaan.

Beëindiging

de uitvoeringsovereenkomst kan worden beëindigd met in achtneming van een opzegtermijn van twee maanden.

6 Hoofdpijnen intern beheersingssysteem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens beschreven:

- in eigen beheer gehouden verzekeringen en processen (6.1)
- uitbesteding en risico(beheersing) van processen (6.2)
- integriteitsbeleid en beheersing (6.3)

6.1 Verzekerde en in eigen beheer gehouden risico's

De uit de pensioenregeling voortvloeiende **pensioenverplichtingen** worden in eigen beheer gehouden. Ter dekking van het overlijdensrisico alsmede het risico van arbeidsongeschiktheid zijn de volgende maatregelen genomen:

Overlijdensrisico

Voor het overlijdensrisico is een herverzekeringsovereenkomst op basis van stop-loss dekking gesloten. Er geldt een 'eigen behoud' op totaalniveau van 125% van de jaarpremie in geval van volledige herverzekering.

Als herverzekeraar voor het overlijdensrisico treedt op Zwitserleven (handelsnaam van SRLEV N.V.). De herverzekeringsovereenkomst is ingegaan op 1 januari 2017 en heeft als einddatum 31 december 2021.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Risico premievrijstelling

Voor het arbeidsongeschiktheidsrisico met betrekking tot de (gehele of gedeeltelijke) premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid wordt jaarlijks een opslag van 3 procent op de premie gelegd. Deze premie wordt toegevoegd aan de Incurred But Not Reported (IBNR)-voorziening. Deze voorziening wordt gevormd i.v.m. het tweejarig uitlooprisico op arbeidsongeschiktheid. Op dit moment is niet bekend of en welke deelnemers de komende twee jaar in de WIA/WGA terecht zullen komen. Om met dit risico rekening te houden wordt een IBNR-voorziening aangehouden ter grootte van de risicopremie voor arbeidsongeschiktheid van de afgelopen twee jaar. Bij toekenning van premievrijstelling wegens ingaande arbeidsongeschiktheid wordt de contante waarde van de toekomstige pensioenopbouw voor 100 procent opgenomen in de TV. Betreffende contante waarde wordt onttrokken uit de IBNR-voorziening.

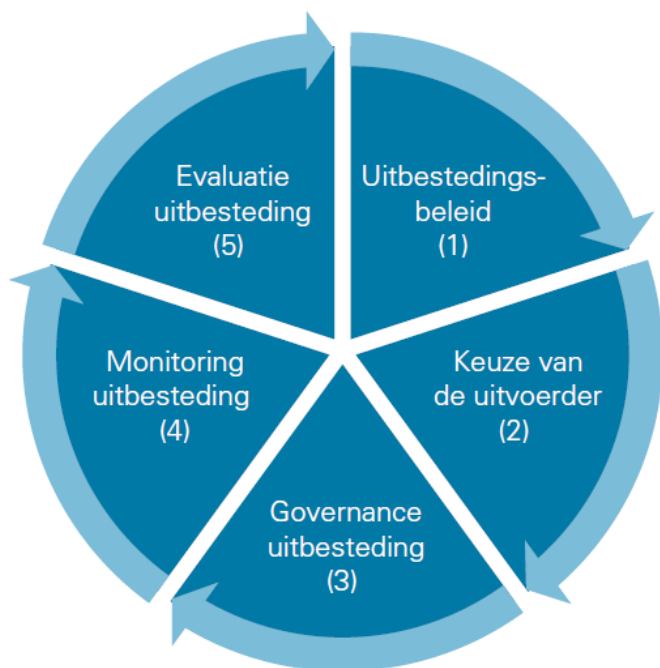
Arbeidsongeschiktheidspensioen

Naast het premievrijstellingsrisico is er een schadevoorziening (Voorziening Arbeidsongeschiktheidspensioen) voor het aan deelnemers uit te keren excedent-arbeidsongeschiktheidspensioen. Het arbeidsongeschiktheidsrisico met betrekking tot de uitkering van een arbeidsongeschiktheidspensioen ligt volledig bij de aangesloten ondernemingen, behoudens de reeds door middel van premiestortingen gevormde buffer.

6.2 Uitbesteding en risico(beheersing) van processen

6.2.1 Uitbestedingscyclus

Het bestuur is verantwoordelijk voor uitbesteding en derhalve ook voor het proces hieromtrent. Het bestuur doorloopt hierbij de verschillende stadia van de uitbestedingscyclus (zie afbeelding hieronder) en geeft daarmee structuur aan een beheerste uitbestedingsrelatie ('in control').

6.2.2 Uitbestedingsbeleid

Het bestuur heeft zijn beleid tot uitbesteding vastgesteld en vastgelegd in een separaat document 'Beleid uitbesteding bedrijfsprocessen' (Best. PF Cosun 017.2019), *dat als appendix is opgenomen.*

Dit uitbestedingsbeleid is mede gebaseerd op het Besluit Uitvoering Pensioenwet van 1 januari 2007 en de Pensioenwet, artikel 143 Beheerste en integere bedrijfsvoering. Het beleid voldoet aan de Pensioenwet waarin staat dat het pensioenfondsbestuur de verplichting heeft om:

- beleid te formuleren rond uitbesteding;
- continue risicoanalyses uit te voeren;
- voldoende deskundig te zijn om de uitvoering van de uitbestede werkzaamheden te kunnen beoordelen.

Het uitgangspunt van het uitbestedingsbeleid is dat de verantwoordelijkheid bij het bestuur van het Fonds ligt, ook de verantwoordelijkheid voor de goede uitvoering. De uitbesteding moet zo worden ingericht, dat het bestuur volledig in control is van de uitbestede werkzaamheden. Het bestuur moet inzicht hebben in de risico's die gepaard gaan met

uitbesteding en hiervoor beheersingsmaatregelen hebben getroffen. Het bestuur neemt daarom kennis van de wijze waarop partijen waaraan werkzaamheden zijn uitbesteed, hun processen beheersen door middel van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing. Vastlegging hiervan kan plaatsvinden in zogenaamde ISAE 3402 (Nederland), SSAE 16 (Verenigde Staten) of FRAG21 rapportages (Verenigd Koninkrijk).

Het Pensioenbureau opereert onder de verantwoordelijkheid van het bestuur. Een van de taken van het Pensioenbureau is het bewaken en coördineren van de uitbestede werkzaamheden.

In het uitbestedingsbeleid is het uitbestedingsproces vastgelegd en aangegeven aan welke eisen (het proces van) een uitbesteding dient te voldoen, en welke voorwaarden in een uitbestedingsovereenkomst moeten worden opgenomen. Het Pensioenbureau heeft nauw contact met zijn uitbestedingspartners en ontvangt (verantwoordings)verslagen van deze uitbestedingspartners.

Onder meer op grond van de rapportages wordt beoordeeld of de kwaliteit van de uitvoering aan de daaraan gestelde eisen voldoet en of het Fonds voldoende 'in control' is. Daarnaast kunnen ook controles bij de uitbestedingspartners zelf plaatsvinden.

6.2.3 Voorwaarden en selectiecriteria

Risico's verbonden aan uitbesteding kunnen materiële en immateriële invloed hebben op de financiële prestaties, financiële positie, continuïteit, integriteit en het imago van het Fonds. De beheersing richt zich vooral op de negatieve effecten van deze risico's.

Het bestuur van het Fonds hanteert de volgende voorwaarden en selectiecriteria voor het uitbestedingsbeleid:

- Het bestuur dient te allen tijde 'in control' te zijn;
- Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitbestede werkzaamheden;
- Het bestuur verwacht proactiviteit van de uitvoerende partij;
- Het bestuur stelt hoge kwaliteitseisen aan de contractpartijen op gebieden als interne organisatie, het nakomen van afspraken, kennisniveau van personeel, procedures, processen en controles, kwaliteit van geautomatiseerde systemen en te leveren rapportages.

Het uitbestedingsbeleid wordt jaarlijks geëvalueerd door het bestuur en daar waar nodig besproken met contractpartijen.

6.2.4 Beheersing bedrijfsprocessen en –risico's

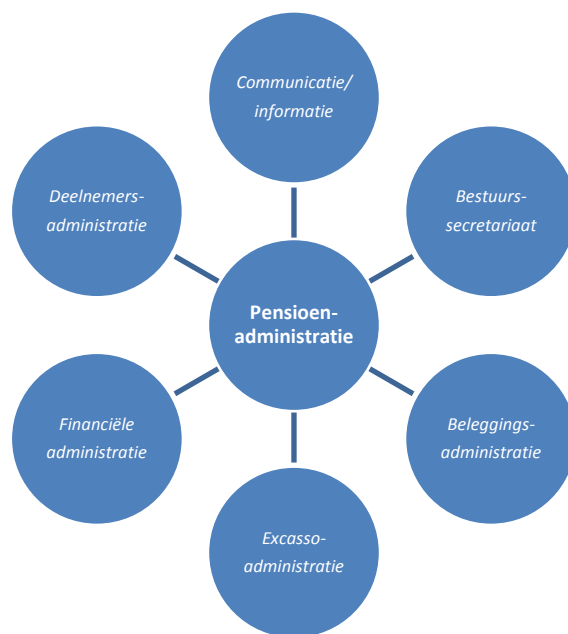
Het Fonds heeft de volgende (bedrijfs)processen uitbesteed.

1. Pensioenadministratie aan Pensioenbureau Cosun
2. Vermogensbeheer aan fiduciair manager AXA IM
3. Bewaarneming en administratie effecten aan State Street Bank & Trust Company
4. Onafhankelijke performancemeting door State Street GS - Performance Services
5. Actuarieel jaarwerk aan actuarieel bureau Mercer

Genoemde partijen worden onderstaand toegelicht.

6.2.4.1 Pensioenadministratie

De pensioenadministratie wordt uitgevoerd door Pensioenbureau Cosun en bevat de volgende onderdelen:

Ten aanzien van de beheersing en risico's gelden binnen het Pensioenbureau de volgende randvoorwaarden.

- Funcitiescheiding: De aard en de omvang van het Pensioenbureau bieden voldoende mogelijkheden tot funcitiescheiding. In gevallen waarin niet voldoende funcitiescheiding mogelijk is worden taken elders binnen het concern ondergebracht.
- Richtlijnen: Het Pensioenbureau kent zowel interne als externe richtlijnen zoals:
 - De Pensioenwet
 - Wet op het financieel toezicht
 - BW 2 Titel 9
 - Richtlijnen voor de jaarverslaggeving
 - Interne gedragscodes
 - Interne richtlijnen

Deelnemersadministratie

Voor de deelnemersadministratie maakt het Pensioenbureau met ingang van 1 januari 2019 gebruik van de pensioenapplicatie AxyLife. Voor de getroffen beheersingsmaatregelen zijn een ISAE3402 type I- en een Type II verklaring afgegeven.

Alle deelnemersmutaties worden door de aangesloten ondernemingen aan het Pensioenbureau beschikbaar gesteld, dat deze vervolgens op basis van het vier-ogen-

principe verwerkt in deze pensioenapplicatie. Voor het (tijdig) verkrijgen van mutaties m.b.t. de inactieven geldt de aansluiting op het GBA-netwerk. Ook in het buitenland woonachtige deelnemers zijn geregistreerd in dit netwerk. Jaarlijks vindt een aanvullende controle op in leven zijn van in het buitenland woonachtige gepensioneerden plaats door het opvragen van een attestatie de vita.

Deelnemers die hun pensioenopbouw voortgezet krijgen op basis van arbeidsongeschiktheid, wordt eenmaal per jaar verzocht om de meest recente beschikking van het UWV toe te sturen ter controle van de mate van arbeidsongeschiktheid.

Excassoadministratie

Het Pensioenbureau verzorgt de pensioenuitkeringen d.m.v. de in AxyLife geïntegreerde pensioenuitkeringsmodule. Het Pensioenbureau voert bij elke uitkering controles uit op juistheid en volledigheid van de uitgevoerde berekeningen. Onderdeel van dit proces is het vier-ogen-principe.

De opzet, het bestaan, en de werking van interne beheersmaatregelen worden jaarlijks door de externe accountant onderzocht. Van de controlewerkzaamheden brengt de externe accountant jaarlijks verslag uit aan het bestuur. Vanuit zijn professionaliteit zal hij zo nodig adviseren bij wijziging van operationele processen of bij specifieke controlewerkzaamheden, daarbij inspeland op actuele ontwikkelingen en bevindingen.

Pensioenbureau Cosun legt jaarlijks verantwoording af aan het bestuur over de uitvoering zoals verwoord in de met haar afgesloten uitbestedingsovereenkomst. De uitbestedingsovereenkomst is aangegaan voor onbepaalde tijd. Opzegging is mogelijk met in achtneming van een opzegtermijn van één jaar.

6.2.4.2 Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan fiduciair manager AXA IM. Met AXA IM is een dienstverleningsovereenkomst gesloten voor fiduciair management op het gebied van vermogensbeheer. Hierbij zijn concrete afspraken rondom vergoedingen gemaakt. Er zijn geen prestatiebeloningen opgenomen in het contract met AXA IM. Wel zijn maatregelen opgenomen die zullen gelden bij niet (op de juiste wijze) naleven van de overeenkomst. De overeenkomst is op elk moment met in achtneming van 3 maanden opzegbaar.

Het bestuur heeft voor het toezicht op de uitvoering door AXA IM, door het instellen van een BAC en het opstellen van een beleggingsstatuut en beleggingsrapportages, maatregelen getroffen om het noodzakelijk geachte toezicht te kunnen uitoefenen. Hierbij is met name het monitoren van het beleggen binnen de mandaten van het bestuur van belang. Bovendien wordt hierbij aandacht gegeven aan de aard, juiste interpretatie en uitvoering van beleggingen in lijn met de uitkomsten van de ALM-studie zoals die door het bestuur periodiek wordt gemaakt en/of herijkt.

AXA IM rapporteert de BAC maandelijks zowel schriftelijk als mondeling over de behaalde resultaten. Daarnaast vindt minimaal eens per kwartaal zowel mondeling als schriftelijke een rapportage aan de BAC plaats, waarbij o.a. generieke marktvisie en

outlook, performance en strategie per beleggingsfonds aan de orde komen. De bestuursvertegenwoordigers in de BAC rapporteren vervolgens aan het bestuur. AXA IM verstrekt het Fonds jaarlijks een zogenaamde SSAE 16-rapportage. Door middel van deze rapportage vormt het bestuur zich een oordeel over de kwaliteit van de beheersingsmaatregelen die AXA IM heeft getroffen.

Sprenkels & Verschuren is als extern beleggingsadviseur aangesteld. De overeenkomst tot dienstverlening is aangegaan voor onbepaalde tijd maar kan worden opgezegd met inachtneming van een opzegtermijn van één maand.

6.2.4.3 Bewaarneming en administratie effecten

Met State Street Bank & Trust Company is een overeenkomst gesloten voor de bewaarneming van de effecten van het Fonds. De overeenkomst kan worden opgezegd met inachtneming van negentig dagen. In de overeenkomst zijn o.a. opgenomen bepalingen met betrekking tot de kwaliteit en de kosten van de dienstverlening. State Street verstrekt het Fonds jaarlijks een rapportage op basis van ISAE 3402/SSAE 16.

6.2.4.4 Performancemeting

State Street GS – Performance Services is ingeschakeld voor de ‘overall’ onafhankelijke performancemeting van het Fonds.

6.2.4.5 Actuariële advisering en (actuariële) jaarwerk

Met actuariel bureau Mercer is een overeenkomst tot dienstverlening voor onbepaalde tijd gesloten. De overeenkomst is per direct opzegbaar. De belangrijkste werkzaamheden betreffen het adviseren over het pensioen- en financiële beleid van het Fonds alsmede het uitvoeren van het actuariële jaarwerk.

In de overeenkomst zijn afspraken gemaakt over aansprakelijkheid, termijnen en kwaliteitseisen betreffende de werkzaamheden.

6.3 Integriteitsbeleid en beheersing

De integere uitoefening van het pensioenbedrijf is de kern van het integriteitsbeleid. Het bestuur van het Fonds voert een beleid tot het zoveel mogelijk beperken van integriteitsrisico's.

Van bestuursleden, medewerkers en andere aan het Fonds verbonden personen wordt verwacht dat zij zich onder alle omstandigheden zullen gedragen volgens de hoogste normen van de bedrijfsethiek. Onderdeel van het beleid is het streven naar een zo transparant mogelijke organisatie teneinde te bewerkstelligen dat niet-integer gedrag snel opgemerkt wordt, om zodoende zo snel mogelijk adequate maatregelen te kunnen nemen mocht er (een kans op het ontstaan van) een integriteitsrisico blijken. Dit geldt zowel voor de eigen organisatie als voor contractpartijen.

Het Fonds heeft verschillende beheersmaatregelen genomen die zijn terug te vinden in:

- Organisatiestructuur;
- Integriteitsbeleid
- Gedragscode;
- Incidenten- en klokkenluidersregeling.

Het bestuur heeft een compliance officer aangesteld die ten minste jaarlijks vaststelt of de bestuursleden en andere verbonden personen genoemd in de gedragscode deze code hebben nageleefd.

7 Financiële opzet en beheersing financiële risico's

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd:

- In **paragraaf 7.1** wordt vermeld dat de toegezegde pensioenen o.b.v. **kapitaaldekking** worden aangehouden.
- In **paragraaf 7.2** komen **premiebeleid en kostendekkende premie** aan bod.
- In **paragraaf 7.3** worden de **actuariële grondslagen en parameters** vermeld.
- In **paragraaf 7.4** wordt beschreven welke **technische voorzieningen** (incl. grondslagen) worden aangehouden alsook de **reserves**.
- In **paragraaf 7.5** worden de verschillende **dekkingsgraden** beschreven.
- In **paragraaf 7.6** is het **toeslagenbeleid** van zowel actieven als inactieven uitgewerkt.
- In **paragraaf 7.7** wordt het **kortingsbeleid** beschreven.
- Tot slot wordt in **paragraaf 7.8** vermeld dat het bestuur over het financiële beleid verantwoording aflegt middels een **jaarrekening en -verslag**.

7.1 Kapitaaldekking

Het Fonds valt onder de bepalingen van de Pensioenwet en het hierin begrepen Financieel Toetsingskader pensioenfondsen. Het Fonds voldoet aan de voorwaarden die vanuit dit wettelijke kader aan een pensioenfonds worden gesteld. Dit betekent onder meer dat alle toekomstige verplichtingen door waarden zijn afgedekt volgens grondslagen die op basis van de geldende regelgeving als passend worden beschouwd.

Niet opgevraagde pensioenen worden o.b.v. de bruto uitkeringsbedragen als schuldpost opgenomen op de balans. Als uiterste vervaldatum voor het vrijvallen van de schuld wordt de 100-jarige leeftijd van de uitkeringsgerechtigde aangehouden.

Het Fonds voert de pensioenregeling uit conform het pensioenreglement. Het overlijdensrisico bij overlijden voor de pensioendatum is door het Fonds op stop-loss basis herverzekerd. Voor het risico van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid wordt een IBNR-voorziening aangehouden (zie par. 6.1). De financiële dekking van het arbeidsongeschiktheidspensioen is geheel voor risico van de aangesloten ondernemingen (zie par. 6.1). De overige verplichtingen worden volledig in eigen beheer gehouden. Ter dekking van deze aanspraken en rechten in eigen beheer houdt het Fonds een voorziening pensioenverplichting aan op prudente grondslagen.

7.2 Premiebeleid en kostendekkende premie

De interne financiering van de pensioenregeling gebeurt tegen een ongedempte kostendekkende premie. De externe financiering vindt sinds 1 januari 2014 plaats op basis van een jaarlijks vaste bijdrage eventueel aangevuld met een aanvullende koopsom uit hoofde van de garantieregeling tot en met 2023.

7.2.1 Vaststelling van de kostendekkende premie

In het premiebeleid wordt uitgegaan van een ongedempte kostendekkende premie o.b.v. de per 31 december van het voorgaande jaar door DNB vastgestelde rentetermijnstructuur. Deze kostendekkende premie wordt jaarlijks bepaald en bestaat uit:

- a. De jaarinkoop voor ouderdoms- en nabestaandenpensioen, alsmede de risicopremie voor het overlijdensrisico (risicopremies voor nabestaandenpensioen inclusief 2,5% opslag in verband met wezenpensioenrisico) en arbeidsongeschiktheidsrisico (opslag 3%). De in de TV op te nemen toekomstige uitvoeringskosten (opslag 2,2%) zijn eveneens in deze post begrepen. Voor het latent wezenpensioen van de actieven is de opslag op de voorziening gesteld op 2,5% van de voorziening voor het meeverzekerd nabestaandenpensioen.
- b. De opslag voor lopende kosten bedraagt 3,8 procent van de jaarinkoop en risicopremies.
- c. De solvabiliteitsopslag; deze hangt af van het niveau van het Vereist Eigen Vermogen.
- d. De koopsom ten behoeve van toegekende toeslagverlening aan actieve deelnemers. Op deze koopsom wordt geen opslag voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico en lopende kosten toegepast.

7.2.2 De verschuldigde vaste jaarpremie

Een aangesloten onderneming is jaarlijks een vaste jaarpremie verschuldigd, die als volgt wordt vastgesteld:

- a) Voor iedere deelnemer wordt een premie berekend op basis van 28% van het per 1 januari vastgestelde pensioensalaris gedeeld door twaalf en vervolgens vermenigvuldigd met het aantal maanden waarop het deelnemerschap gedurende het betreffende jaar heeft bestaan. Hierbij wordt de deelnemerstijd bepaald in maanden conform de methodiek zoals bepaald in het Pensioenreglement.
- b) Voor een deelnemer die minder dan de volledige arbeidstijd bij de aangesloten onderneming werkzaam is gedurende het betreffende jaar, wordt de bijdrage naar rato van de volgens het pensioenreglement vastgestelde deeltijdfactor bepaald.

Tot 2024 is er een garantieregeling van kracht die bepaalt dat te allen tijde minimaal de kostendekkende premie wordt betaald.

Na 2023 komt deze garantieregeling te vervallen en zullen in voorkomende gevallen de opbouwpercentages voor het ouderdomspensioen zodanig worden verlaagd dat de kostendekkende premie gelijk is aan de verschuldigde premie.

Er bestaat geen recht op premiekorting of op restitutie.

7.2.3 De verschuldigde premie arbeidsongeschiktheidspensioen

Onderdeel van de voorziening pensioenverplichtingen is de voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP). Onder deze voorziening is begrepen de contante waarde van de ingegane arbeidsongeschiktheidspensioenen vermeerderd met een buffer voor latente schadegevallen van € 500.000,-.

De aangesloten ondernemingen zijn jaarlijks per 1 januari een basispremie van € 115.000,- aan het Fonds verschuldigd, welke aan de voorziening AOP wordt toegevoegd. Aan deze voorziening wordt tevens interest toegevoegd op basis van het vijfjaars gemiddeld beleggingsrendement van het Fonds. Aan de voorziening worden de uitkeringen van ingegaan arbeidsongeschiktheidspensioen onttrokken.

Bij overschrijding van de voorziening zullen de aangesloten ondernemingen het tekort aanvullen. Bij overschrijding van het aan deze voorziening gestelde maximum, zal het meerdere terugvloeien naar de aangesloten ondernemingen, met inachtneming van artikel 129 van de Pensioenwet.

7.2.4 De verschuldigde premie 15-jaars overgangsregeling

In het kader van de Wet VPL zijn voor twee afzonderlijke, per 31 december 2005, gesloten groepen overgangsregelingen afgesproken. Het betreft de groepen deelnemers die op 31 december 2013:

- a. onder het pensioenreglement van Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun vielen;
- b. onder het pensioenreglement van de voormalige Stichting Pensioenfonds Suiker 2007 vielen.

Beide overgangsregelingen worden onderstaand beschreven.

Ad a. Overgangsregeling deelnemers vallend onder pensioenreglement Cosun

In het pensioenreglement van het Fonds is onder artikel 33 lid 3 sub b een overgangsregeling opgenomen. In deze overgangsregeling wordt voor een gesloten groep³ deelnemers onder voorwaarden extra pensioen over de achterliggende deelnemersjaren ingekocht. Het recht op toezegging ontstaat evenwel pas na 15 jaar of bij eerder pensioneren vanuit actieve dienst. Bij vroegtijdig vertrek bij de onderneming komt de toezegging te vervallen.

De aanspraken die in de toekomst worden toegekend zullen gelijkmatig worden gefinancierd. De aangesloten ondernemingen zullen daartoe in de komende jaren bij vooruitbetaling jaarlijks een dotatie aan het Fonds doen. Het Fonds neemt in dit kader aan de passivazijde van de balans een langlopende schuld aan de aangesloten ondernemingen op. De schuld is aan het eind van ieder boekjaar gelijk aan het n/m -de deel van de som van de overgangsrechten voor de deelnemers. Hierbij is n de tijd gelegen tussen 1 januari 2006 en de balansdatum en m de gemiddelde verwachte lengte van de periode tussen 1 januari 2006 en het moment waarop het extra kapitaal wordt toegekend aan de deelnemers voor wie per de balansdatum nog sprake is van een voorwaardelijke toezegging.

Het Fonds betaalt aan de werkgever jaarlijks op 31 december over de openstaande schuld een rentevergoeding op basis van het vijfjaars nettogemiddelde rendement. Zodra een deelnemer vanuit actieve dienst pensioneert of de einddatum van de toezegging (31

³ Deelnemers geboren op of na 1 januari 1950 en vallend onder de CAO, niet zijnde ex-deelnemers van de voormalige Stichting Pensioenfonds Suiker 2007.

december 2020) wordt bereikt, wordt het extra kapitaal toegekend. Op dat moment wordt een overeenkomstig deel van de schuld als premie aangemerkt ter financiering van de kapitaalstorting, onder gelijktijdige verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen.

De aangesloten ondernemingen stellen voorts jaarlijks per 31 december een zodanig aanvullend bedrag ter beschikking dat de resulterende schuld ultimo boekjaar gelijk is aan het beschreven *n/m*-de niveau, vastgesteld voor dat moment.

Het Fonds is met de aangesloten ondernemingen overeengekomen dat deze jaarlijks een koopsom ter grootte van 6 procent van het netto beschikbaar gestelde bedrag aan het Fonds beschikbaar stellen, als bijdrage in de kosten voor de inrichting en de administratie van de overgangsregeling.

Bij inkoop en affinanciering van voorwaardelijke VPL-aanspraken, hanteert het Fonds in 2019 een inkooptarief zonder een opslag voor solvabiliteit.

Ad b. Overgangsregeling deelnemers vallend onder pensioenreglement voormalige Stichting Pensioenfonds Suiker 2007

In het pensioenreglement van het Fonds is onder artikel 33A lid 4 een overgangsregeling opgenomen voor de werknemers, geboren na 31 december 1949, die:

- a. per 31 december 2005 deelnemer waren aan de per die datum geldende Algemene Pensioenregeling van de Stichting Pensioenfonds CSM Suiker en in aanmerking kwamen voor deelname aan de per die datum geldende Flexibele Overbruggingsregeling van de Stichting Pensioenfonds CSM Suiker en
- b. met ingang van 1 januari 2007 deelnemer zijn geworden van pensioenreglement van Stichting Pensioenfonds Suiker 2007.

Voor deze werknemers is per 1 januari 2006 een overgangsaanspraak op ouderdomspensioen en partnerpensioen berekend. De overgangsaanspraak wordt gedurende de periode vanaf 1 januari 2006 tot 1 januari 2021 dan wel tot de eerdere pensioendatum in gelijke delen per deelnemingsjaar verworven. Indien het deelnemerschap eindigt anders dan wegens pensionering of overlijden behoudt de gewezen deelnemer een premievrij recht op het al verworven deel van de overgangsaanspraken.

De aangesloten ondernemingen zijn voor genoemde pensioenaanspraken jaarlijks per de peildatum een kostendeekkende premie verschuldigd.

7.3 Actuariële grondslagen en parameters

De Technische voorziening (TV) is de contante waarde van de pensioenaanspraken, waarop per de balansdatum, op grond van het pensioenreglement, aanspraken en rechten zijn verkregen. De TV wordt jaarlijks per 31 december vastgesteld op basis van recente actuariële grondslagen en veronderstellingen welke zijn opgenomen in *bijlage I*.

Per 31 december 2018 hanteert het Fonds de overlevingstafel Prognosetafel AG2018. Voor toepassing van de correctiefactoren maakt het Fonds voor zowel mannen als vrouwen gebruik van de leeftijdsafhankelijke correctiefactoren van het Mercer-model 2016. Deze correctiefactoren zijn vastgesteld op de inkomensklasse ‘Hoog’ en zijn gebaseerd op de laatste vaststelling per 31 december 2016.

Bij toekenning van premievrijstelling wegens ingaande arbeidsongeschiktheid wordt de volledige coming service van (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers in de TV eigen rekening opgenomen. Hierbij wordt geen rekening gehouden met revalidatie.

7.3.1 De rekenrente, berekeningswijze

De TV wordt berekend aan de hand van de rentetermijnstructuur zoals die door DNB gepubliceerd wordt. De pensioenen zijn continu betaalbaar verondersteld. De netto TV voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen wordt vastgesteld als de contante waarde van de op de balansdatum opgebouwde aanspraken. Het wezenpensioenrisico van kinderen van actieve en premievrije deelnemers is onderdeel van de herverzekering van het nabestaandenpensioen op stop-loss basis. Hiervoor wordt derhalve een reservering in de TV aangehouden van 2,5% van de TV van uitgesteld (bijzonder) nabestaandenpensioen bij uitgesteld ouderdompensioen. Voor ingegane wezenpensioenen wordt voor de vast te stellen TV geen rekening gehouden met een overlijdenskans. Er wordt derhalve een voorziening voor ingegane wezenpensioenen aangehouden uitgaande van een uitkering wezenpensioen tot 27-jarige leeftijd.

Bij toekenning van een pensioen ten gevolge van overlijden wordt de contante waarde van het ingegane partnerpensioen direct toegevoegd aan de TV. Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers is uitgegaan van een revalidatiekans van 0 procent.

7.4 Technische voorzieningen en reserves

Het Fonds kent naast de netto TV de volgende overige technische voorzieningen en reserves:

- Voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten
- Voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen
- Voorziening elders verzekerde pensioenverplichtingen
- Algemene reserve

7.4.1 Voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten

Gehanteerde uitgangspunten:

De gehanteerde uitgangspunten voor de vaststelling van de voorziening toekomstige uitvoeringskosten zijn:

- Het Fonds moet de uitvoeringskosten kunnen dragen bij afwikkeling van de opgebouwde verplichtingen. De uitvoeringskosten voor de (toekomstige) inactieven moeten door het Fonds kunnen worden gedragen en daartoe moet een toereikende voorziening voor uitvoeringskosten worden aangehouden. Dat is ook om een andere reden van belang. Als er een toereikende voorziening voor toekomstige

uitvoeringskosten wordt aangehouden, wordt de toeslagcapaciteit van het Fonds niet overschat.

- In beginsel moet de voorziening toekomstige uitvoeringskosten toereikend zijn tot de laatste verzekerde overlijdt. In de praktijk zal op een eerder moment tot afstorting van de opgebouwde pensioenen bij een verzekeraar worden overgegaan omdat schaalnadelen ontstaan naarmate het Fonds in omvang afneemt.
- Bij afwikkeling wordt geen premie meer ontvangen en zal het Fonds de uitvoeringskosten geheel zelf moeten dragen. De vrijval van de voorziening toekomstige uitvoeringskosten moet bij afwikkeling bij benadering minimaal gelijk zijn aan de feitelijke afwikkelingskosten.

De methode van vaststelling:

De jaarlijkse (reguliere) uitvoeringskosten bij discontinuïteit zijn geschat op 75 procent van het niveau aan uitvoeringskosten van het Fonds de afgelopen jaren.

De geschatte (reguliere) uitvoeringskosten van € 875.000,- zijn per 30 september 2017 contant gemaakt op basis van de volgende grondslagen en uitgangspunten:

- De fondsgrondslagen per 31 december 2016 zoals beschreven in de ABtN.
- De uitvoeringskosten zullen jaarlijks gaan stijgen. Met kosteninflatie is rekening gehouden door te veronderstellen dat de uitvoeringskosten jaarlijks met 2 procent toenemen.
- De periode van eigen beheer op het moment dat het Fonds geen actieve deelnemers meer zou hebben is gesteld op *maximaal* 5 jaar. Dit wil zeggen dat op het moment dat de premiebetaling stopt het Fonds binnen 5 jaar zal liquideren.
- Liquidatie en overdracht gaan gepaard met extra uitvoeringskosten. Bij de vaststelling is rekening gehouden met een bedrag aan (eenmalige) liquidatiekosten van € 250.000,-.
- De benodigde kostenopslag in geval van buy-out is gesteld op 2 procent.

Het resulterende bedrag is uitgedrukt als percentage van de netto TV per 30 september 2017. De aan te houden voorziening toekomstige uitvoeringskosten bedraagt dan 2,2 procent van de netto TV.

Hoewel dit percentage aan de onderkant van de doorgaans gehanteerde bandbreedte van 2 tot 3 procent ligt, is het bestuur voorsnag van mening dat dit voldoende is, hierbij in ogenschouw nemende dat het Fonds jaarlijks een relatief hoge vrijval solvabiliteitsopslag heeft op de pensioenuitkeringen.

De voorziening toekomstige uitvoeringskosten wordt iedere drie jaar opnieuw getoetst. De eerstvolgende toetsing vindt plaats in 2020. Er zal daarbij een bestendige gedragslijn worden gevolgd.

7.4.2 Voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen

De voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen is minimaal gelijk aan de contante waarde van de reeds ingegane arbeidsongeschiktheidspensioenen. Deze contante waarde wordt per 31 december van het boekjaar vastgesteld. Maximaal is de voorziening gelijk aan deze contante waarde vermeerderd met € 500.000,-. Indien de voorziening hoger uitkomt, vindt

restitutie aan de aangesloten ondernemingen plaats, met inachtneming van artikel 129 van de Pensioenwet. Bij een tekort zijn de aangesloten ondernemingen een aanvullend bedrag schuldig zodanig dat dit tekort direct wordt opgeheven.

7.4.3 Voorziening elders verzekerde pensioenverplichtingen

De voorziening elders verzekerde pensioenverplichtingen is gelijk aan de contante waarde van de bij verzekeringsmaatschappijen herverzekerde pensioenen. Deze voorziening is vastgesteld op de door het Fonds gebruikte actuariële grondslagen waarbij een kostenvoorziening wordt aangehouden van 2,2 procent van de netto TV.

7.4.4 Algemene reserve

De algemene reserve dient als buffer om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Hierbij kan gedacht worden aan nadelige technische resultaten en tegenvallers in de beleggingsopbrengsten.

Jaarlijks wordt, nadat de voorziening pensioenverplichtingen en alle overige technische voorzieningen op een voldoende peil zijn gebracht, het jaarresultaat van het Fonds ten gunste dan wel ten laste van de algemene reserve gebracht.

De hoogte van de algemene reserve dient minimaal te voldoen aan de eisen die DNB stelt aan de solvabiliteit. Dat betekent dat de algemene reserve ten minste gelijk is aan de grens die in het Financieel Toetsingskader is gesteld voor het Vereist Vermogen.

7.5 Dekkingsgraden

7.5.1 (Beleids)dekkingsgraad

De dekkingsgraad is (conform artikel 1 van de PW) de verhouding tussen het vermogen inzake de bij een Fonds ondergebrachte pensioenregeling of pensioenregelingen en de technische voorzieningen van een Fonds. De dekkingsgraad wordt maandelijks binnen 10 werkdagen na het einde van de maand bepaald op basis van de beste inschatting van de technische voorzieningen en op basis van de dan beschikbare waardering van de beleggingsportefeuille.

De technische voorzieningen worden eens per jaar (ultimo jaar) formeel vastgesteld. Ook de assurance over de waardering van de beleggingen wordt eens per jaar gegeven, waarbij rekening wordt gehouden met de waarderingsgrondslagen van het Fonds.

Een afwijking in de voorlopig berekende dekkingsgraad per einde boekjaar en de definitief berekende dekkingsgraad per einde boekjaar wordt te allen tijde (met terugwerkende kracht) verwerkt in de (beleids)dekkingsgraad.

Gelet op de berekeningsmethodiek van de dekkingsgraad gedurende het jaar, worden alleen correcties die leiden tot een aanpassing van het vrije vermogen van 0,5 procent van de totale technische voorzieningen met terugwerkende kracht doorgevoerd.

Op grond van de Pensioenwet baseren pensioenfondsen hun beleidsbeslissingen op de beleidsdekkingsgraad of op basis van andere prudente beleidsuitgangspunten. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de actuele

dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Bij vaststelling van de beleidsdekkingsgraad gebruikt het Fonds de dekkingsgraden van de laatste twaalf kalendermaanden inclusief de dekkingsgraad van de kalendermaand waarin de beleidsdekkingsgraad wordt vastgesteld.

De vaststelling van een eventueel tekort, wordt gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad.

7.5.2 Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)

Het Fonds dient ingevolge artikel 131 van de Pensioenwet te beschikken over een MVEV.

Het MVEV wordt bepaald door het al dan niet aanwezig zijn van beleggingsrisico's en door beheerslasten en risico's die voortkomen uit de pensioenregeling, waaronder nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidspensioen.

Indien de beleidsdekkingsgraad vijf jaar achtereenvolgens op de meetmomenten lager is dan het MVEV en de dekkingsgraad op het laatste meetmoment ook onder het MVEV ligt, neemt het Fonds maatregelen waardoor de dekkingsgraad direct gelijk wordt aan het MVEV.

Wanneer de te nemen maatregel een korting behelst, mag deze korting gespreid worden over de hersteltermijn, maar alle kortingen zijn onvoorwaardelijk.

7.5.3 Vereist eigen vermogen (VEV)

Het VEV is de omvang van het eigen vermogen waarover een pensioenfonds ten minste zou moeten beschikken. Indien de beleidsdekkingsgraad van het Fonds lager is dan de eisen gesteld aan het VEV is sprake van een tekortsituatie en moet het Fonds binnen drie maanden een herstelplan indienen bij DNB, tenzij het Fonds gezien de beleidsdekkingsgraad op dat moment weer beschikt over het VEV.

De hoogte van het VEV is gericht op de wettelijke zekerheidsmaat van 97,5 procent, dat wil zeggen dat in de evenwichtssituatie de kans dat het Fonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de technische voorzieningen, kleiner is dan 2,5 procent. De hoogte van het VEV is afhankelijk van het risicoprofiel van het Fonds volgend uit het strategisch beleggingsbeleid van het Fonds.

Het Fonds rapporteert op kwartaalbasis aan DNB over de hoogte van het VEV.

Het VEV wordt vastgesteld volgens het standaardmodel DNB. Het standaardmodel kent een zekere precisie, maar is niet exact. Jaarlijks moet een fonds beoordelen of het standaardmodel voldoende past bij het risicoprofiel van het fonds. Indien sprake is van materiële afwijkingen, zal het Fonds in contact moeten treden met DNB over te nemen maatregelen.

Risicocategorieën

Het financieel toetsingskader onderscheidt de volgende risicocategorieën:

- Renterisico (S1)
- Aandelen- en vastgoedrisico (S2)

- Valutarisico (S3)
- Grondstoffenrisico (S4)
- Kredietrisico (S5)
- Verzekeringstechnische risico (S6)
- Liquiditeitsrisico (S7)
- Concentratierisico (S8)
- Operationeel risico (S9)
- Actief beheer risico (S10)

Voor deze risicocategorieën moeten voorgeschreven risicoscenario's worden doorgerekend bij een betrouwbaarheidsniveau van 97,5 procent en een horizon van één jaar.

Berekening vereist eigen vermogen

Eerst wordt per risicocategorie de gevoeligheid van de gehele balans van beleggingen en verplichtingen voor het voorgeschreven scenario vastgesteld. Dit is het VEV per risicofactor (Si). Het VEV wordt voorts bepaald aan de hand van de volgende formule:

$$= \sqrt{S_1^2 + S_2^2 + 2 \cdot \rho_{12} S_1 S_2 + S_3^2 + S_4^2 + S_5^2 + 2 \cdot \rho_{15} S_1 S_5 + 2 \cdot \rho_{25} S_2 S_5 + S_6^2 + S_7^2 + S_8^2 + S_9^2 + S_{10}^2}$$

waarbij $\rho_{12} = 0,40$ en $\rho_{15} = 0,40$ indien voor S_1 wordt uitgegaan van een rentedaling en nihil indien S_1 is gebaseerd op een rentestijging, en $\rho_{25} = 0,50$.

In de wortelformule wordt verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen manifesteren (diversificatie). Wel wordt tussen enkele risicocategorieën uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie).

Voor de vaststelling van het VEV wordt uitgegaan van de evenwichtssituatie en het strategisch beleggingsbeleid van het Fonds. In eerste instantie wordt middels bovenstaande formule de toetswaarde solvabiliteit vastgesteld, d.w.z. het effect van de risicoscenario's op het aanwezige vermogen van het Fonds op de berekeningsdatum, waarbij is verondersteld dat het aanwezig vermogen is belegd volgens het strategisch beleggingsbeleid van het Fonds. Voorts wordt in enkele iteraties het vermogen in de berekening fictief dusdanig verhoogd of verlaagd dat de schok op het (fictieve) vermogen gelijk is aan het bijbehorende eigen vermogen. Dit eigen vermogen in de evenwichtssituatie wordt het VEV genoemd. Voordeel van deze berekeningswijze is dat het VEV vooral afhangt van de strategische beleggingsmix en de geldende rente maar in beginsel onafhankelijk is van de dekkingsgraad van het Fonds. Het VEV is aldus een maat voor het (strategisch) risicoprofiel van het Fonds.

7.6 Toeslagenbeleid

7.6.1 Algemeen

Feitelijke toekenning van toeslagen zal altijd pas plaatsvinden na een daartoe door het bestuur genomen besluit. Het bestuur zal bij het toekennen van reguliere toeslagen, de richtlijnen *toekomstbestendig indexeren* volgen. Dit houdt in dat het Fonds over voldoende eigen vermogen moet beschikken om de indexatie die het op enig moment toekent, ook in

toekomstige jaren kan toekennen. Als het eigen vermogen niet voldoende is, mag er geen of ten dele indexatie worden toegekend.

In deze paragraaf worden achtereenvolgens beschreven:

- de indexatiedekkingsgraad;
- het toeslagenbeleid voor actieven;
- het toeslagenbeleid voor inactieven;
- beleid inhaalindexatie.

7.6.2 Indexatiedekkingsgraad

Voor het toeslagenbeleid hanteert het Fonds als leidraad een beleidskader. Hiermee wordt o.b.v. de beleidsdekkingsgraad per ultimo november van enig jaar, het toekenningspercentage van de geldende toeslagmaatstaf vastgesteld. De toeslagdrempel bedraagt 110 procent. Bij een beleidsdekkingsgraad onder deze toeslagdrempel wordt geen toeslag verleend. Bij een beleidsdekkingsgraad tussen 110% en 125% wordt de mate van toeslag lineair toegekend.

De **indexatiedekkingsgraad** voor volledige toeslagverlening is gelijk aan 110% vermeerderd met de contante waarde van de jaarlijks toe te kennen toeslagen uitgaande van de gehanteerde maatstaf. De hierbij te hanteren discontovoet is maximaal gelijk aan het verwachte bruto rendement op aandelen verminderd met een uniforme kostenafslag voor beleggingskosten zoals opgenomen in artikel 23a Besluit Financieel Toetsingskader.

- Voor de vaststelling van de indexatiedekkingsgraad voor volledige wettelijke toeslagverlening zijn, conform artikel 23a Besluit FTK, de volgende parameters gehanteerd:
 - Actieven: 100 procent van de loonindex (maatstaf)
 - Inactieven: 100 procent van de prijsindex (maatstaf)
 - Prijsindex: in vijf jaar ingroeien naar 2%
 - Loonindex: prijsindex vermeerderd met 0,5 procentpunt
 - Rentetermijnstructuur: DNB RTS per 31 december⁴
 - Verwacht aandelenrendement: 6,75 procent (na kostenafslag 0,25 procentpunt)
- Op basis van bovenstaande uitgangspunten bedraagt de indexatiedekkingsgraad voor volledige toeslagverlening per 31 december 2018 circa 124,3 procent.
- Wanneer de indexatiedekkingsgraad volgens de wettelijke normen onder de 125% wordt vastgesteld, kent het bestuur op basis van lineaire interpolatie tussen de 110% en 125% toeslag toe. Indien de indexatiedekkingsgraad naar verwachting structureel substantieel onder de 125% zal bedragen is er de mogelijkheid dat het beleid daarop worden aangepast.
- De hoogte van de toeslag in enig jaar zal nooit uitkomen boven hetgeen is toegestaan conform de toekomstbestendige indexatieregel volgens de Pensioenwet.

⁴ De indexatiedekkingsgraad op enig moment is mede afhankelijk van de rente.

7.6.3 Deelnemers

Jaarlijks per 1 januari, worden de voor de deelnemer tot die datum opgebouwde pensioenaanspraken voorwaardelijk geïndexeerd met (een deel van) de loonindex. Hieronder volgt een nadere uitwerking van de toeslagverlening:

Toeslag uit premiemarge

De toekenning van de loonindexatie wordt als eerste afhankelijk gesteld van een positieve premiemarge. Dit houdt in dat eerst moet worden vastgesteld of er sprake is van een positieve premiemarge, en zo ja of dit leidt tot een gedeeltelijke of volledige toekenning van de loonindex.

Of er, en in welke mate, sprake is van een premiemarge, kan pas worden vastgesteld na vaststelling van de fictieve kostendeekkende premie (KDP) voor de jaarinkoop, en de fictief verschuldigde premie. De methodiek hiervoor is als volgt:

Op basis van het deelnemersbestand per 1 januari van het betreffende jaar stelt het Fonds een fictief verschuldigde jaarpremie en een fictief ongedempte kostendeekkende jaarpremie vast. Indien de fictief verschuldigde jaarpremie hoger is dan de fictief ongedempte kostendeekkende jaarpremie dan leidt dit tot premiemarge. Bij de vaststelling van deze fictief verschuldigde jaarpremie wordt uitgegaan van 28% van de som van de op die datum geldende pensioensalarissen van de deelnemers die met de aangesloten onderneming een dienstbetrekking hebben en de individueel geldende deeltijdfactor per 1 januari. Voor het vaststellen van de fictief ongedempte kostendeekkende jaarpremie wordt uitgegaan van de pensioengrondslag per 1 januari van het betreffende jaar en wordt de individueel geldende deeltijdfactor per 1 januari toegepast.

Het bestuur beoogt jaarlijks eind maart een besluit te nemen over het verlenen van een toeslag. In verband daarmee, vindt tijdige oplevering van beide salarisbestanden plaats. Beoogd wordt om betreffende salarissen uiterlijk eind februari van de aangesloten ondernemingen te ontvangen.

De actuaris van het Fonds zal vervolgens voor de vaststelling van de fictief ongedempte kostendeekkende jaarpremie een separate berekening uitvoeren. Beoogd wordt om de fictief ongedempte kostendeekkende jaarpremie uiterlijk medio maart beschikbaar te hebben.

Het Pensioenbureau informeert de actuaris over het bedrag van de fictief verschuldigde jaarpremie. Laatstgenoemde stelt het verschil (premiemarge) tussen de fictief verschuldigde jaarpremie en de fictief ongedempte kostendeekkende jaarpremie vast en berekent vervolgens het toeslagpercentage dat hiervoor kan worden ingekocht.

Toeslag uit garantie

Is het financierbare toeslagpercentage uit de premiemarge niet minimaal gelijk aan de loonindex (gemaximeerd op de toeslaggarantie), dan zal de aangesloten onderneming voor de deelnemers tot het jaar 2024 jaarlijks per valutatatum 1 januari een premie afdragen die gelijk is aan het deel van de verschuldigde koopsom dat niet kan worden voldaan uit de premiemarge om de minimale toeslaggarantie te financieren. De minimale toeslaggarantie is:

- a) voor de jaren 2017 tot en met 2019: 1,6%;

- b) voor de jaren 2020 tot en met 2023: 1,2%; en
- c) voor de jaren 2024 en verder: 0%.

De toeslaggarantie zal nooit meer bedragen dan de loonindex voor het betreffende jaar. Deze bijdrage wordt vastgesteld op basis van de ongedempte kostendekkende jaarpremie zoals bedoeld in artikel 128 van de Pensioenwet en zoals nader uitgewerkt in de uitvoeringsovereenkomst onder artikel 4 lid 2, onderdelen a en c van dat lid, waarbij de onder ‘a’ genoemde opslag voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico buiten beschouwing wordt gelaten.

Toeslag uit vrij beschikbaar Fondsvermogen

Indien de loonindex uitstijgt boven de som van het uit de premiemarge berekende toeslagpercentage en/of de toeslaggarantie, dan kan (een deel van) het verschil tussen de loonindex en de som van het uit premiemarge berekende toeslagpercentage en de toeslaggarantie worden gefinancierd uit het vrij beschikbare Fondsvermogen per jaarultimo. Het bestuur besluit hier jaarlijks over. Mede afhankelijk van de hoogte van de beleidsdekkingsgraad zal het toekenningspercentage voor dit deel van de toeslagverlening worden bepaald. Hierbij zullen ook de kosten van de toeslagverlening aan de inactieven worden meegewogen, dit ten behoeve van het behoud van een gezonde financiële positie.

Noot: Het besluit tot toeslagverlening aan actieven en inactieven wordt jaarlijks in december voorafgaand aan de toekenningsdatum van 1 januari door het bestuur genomen.

7.6.4 Pensioengerechtigden, gewezen deelnemers en arbeidsongeschikten

De opgebouwde pensioenrechten van pensioengerechtigden, de opgebouwde pensioenaanspraken van de gewezen deelnemers en de in uitzicht gestelde pensioenaanspraken van (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten voor zover premievrije voortzetting van de pensioenopbouw is verleend, kunnen jaarlijks per 1 januari worden verhoogd met een toeslag van in beginsel maximaal de prijsindex. Onder prijsindex wordt hier bedoeld de consumentenprijsindex voor alle huishoudens op basis van de referentieperiode oktober – oktober, zoals vastgesteld door het CBS.

Het bestuur beslist evenwel jaarlijks of en in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken van bovengenoemde groepen worden aangepast. Mede afhankelijk van de hoogte van de beleidsdekkingsgraad zal het toekenningspercentage worden bepaald.

Ter financiering van deze voorwaardelijke toeslagen is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald. De financiering zal uitsluitend plaatsvinden uit het vrij beschikbare Fondsvermogen dat is ontstaan uit overrendement, overschot jaarpremie, vrijval op uitkeringen en overige Fondsresultaten.

7.6.5 Beleid inhaaltoeslagen

Wanneer de beleidsdekkingsgraad de indexatiedekkingsgraad per 31 december 2018 ca. 125 procent heeft overschreden zal het bestuur jaarlijks een toegepaste korting van de pensioenaanspraken zoveel als mogelijk ongedaan maken. Daarnaast zal het bestuur

jaarlijks de gemiste toeslagen uit het verleden voor zowel de actieve als inactieve deelnemers zoveel als mogelijk ongedaan maken.

De doorgevoerde kortingen en gemiste toeslagen worden vanaf 1 januari 2014 bijgehouden. Deze bijgehouden kortingen en gemiste toeslagen kunnen in de toekomst als de financiële positie dat toelaat, gerepareerd worden.

Bij het inhalen van achterstanden zal het bestuur eerst overgaan tot compensatie van alle doorgevoerde kortingen en daarna pas overgaan tot compensatie van gemiste toeslagen.

Bij het compenseren van doorgevoerde kortingen of gemiste toeslagen zal voor de actieve en inactieve deelnemers een zelfde percentage van de achterstand gecompenseerd worden.

Bij de compensatie zal ervoor worden gezorgd dat het inhalen van kortingen of repareren van gemiste toeslagen geen gevolgen heeft voor toeslagverlening in de toekomst en dat ten hoogste 1/5e deel van het vermogen dat beschikbaar is wordt aangewend. Er wordt maximaal eenmaal per jaar gecompenseerd.

De hiervoor beschreven extra toeslagverlening wordt toegekend volgens het *gesloten systeem*

Bovenstaand beleid is een leidraad. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks over het al dan niet compenseren van de toegepaste korting.

7.7 Kortingsbeleid

Onder het nieuwe FTK dient een pensioenfonds een herstelplan op te stellen wanneer het per het einde van het kwartaal niet beschikt over het VEV. Een dergelijk herstelplan laat zien dat binnen een periode van maximaal 10 jaar, het fonds het VEV (weer) kan bereiken. Hierbij mag rekening worden gehouden met de autonome herstelkracht uit premiebetaling, vrijval van de bufferopslag bij het doen van uitkeringen en (meer)rendement. Indien de autonome herstelkracht onvoldoende blijkt te zijn, zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen.

Met de overgang naar de geharmoniseerde pensioenregeling per 1 januari 2014 in combinatie met een vaste bijdrage van de werkgever van 28 procent van de (gemaximeerde) salarissom, is de bijstortingsverplichting voor de werkgever komen te vervallen. Dit betekent dat bij onvoldoende autonome herstelkracht, overgegaan zal moeten worden tot het korten van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten. Een dergelijke korting zal worden uitgesmeerd over een periode van maximaal 10 jaar.

Nb. de garantieregeling ziet erop toe dat in de periode tot en met 2023 in ieder jaar de volledige jaarinkoop van 1,875% en de afgegeven toeslaggarantie is gewaarborgd. De garantieregeling ziet niet toe op de opgebouwde nominale pensioenaanspraken en -rechten.

Het bestuur heeft gekozen voor een herstelperiode van 10 jaar. Dit betekent dat, in de situatie dat tot korting overgegaan moet worden, de korting gelijk is aan 1/10e deel van het verschil tussen het Vereist Vermogen en de beleidsdekkingsgraad inclusief mogelijk herstel binnen 10 jaar.

Daarnaast vindt er een korting plaats indien vijf jaar achter elkaar de beleidsdekkingsgraad onder het Minimum Vereist Vermogen ligt en de actuele dekkingsgraad ook onder Minimum Vereist Vermogen ligt. De korting is zodanig dat de actuele dekkingsgraad direct weer op het Minimum Vereist Vermogen komt te liggen. Deze korting mag gespreid worden over de hersteltermijn, maar alle kortingen zijn onvoorwaardelijk.

7.8 Jaarrekening en -verslag

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening en voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het Fonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van dit verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het Fonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het Fonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

7.9 Beleid automatische waardeoverdracht (hele) kleine pensioenen

Hiervoor geldt het volgende beleid:

1. Hele kleine pensioenen van vóór 1 januari 2019

Het Fonds heeft geen hele kleine pensioenen die al vóór 1 januari 2019 zijn ontstaan. Er is derhalve hiervoor geen nader beleid geformuleerd.

2. Hele kleine pensioenen ontstaan ná 1 januari 2019

Deze vervallen van rechtswege bij einde deelneming. Uitzondering hierbij betreft de Mobiliteitsrichtlijn. Hierbij geldt dat bij melding van een deelnemer dat deze bij einde van de deelneming verhuist naar een andere Europese lidstaat, het hele kleine pensioen niet mag vervallen.

3. Kleine pensioenen die op of ná 1 januari 2018 premievrij zijn geworden

Vanaf 1 januari 2019 wordt gebruik gemaakt van het recht op automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen die ontstaan zijn ná 1 januari 2018.

4. Opschonen kleine pensioenen

Vanaf 1 januari 2020 wordt gebruik gemaakt van het recht op automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen ontstaan vóór 1 januari 2018.

8 Beleggingsbeleid

8.1 Strategisch beleggingsbeleid

8.1.1 Doelstelling

Doelstelling van het beleggingsbeleid van het Fonds is het behalen van een langetermijnbeleggingsrendement dat voldoende is voor het realiseren van de nominale pensioentoezegging en gestelde indexatieambitie tegen een acceptabel risico. Tevens dienen de kansen op een dekkings- en reservetekort, alsmede de mate van dekkings- en reservetekort te worden geminimaliseerd. Het bestuur bepaalt, na overleg met sociale partners en verantwoordingsorgaan, welke risico's het Fonds bereid is daarbij te nemen, met inachtneming van de opbouw van het deelnemersbestand, de vereiste solvabiliteit en het niveau van de pensioenpremie. Het bestuur houdt bij het beleggingsbeleid rekening met evenwichtige belangenafweging tussen de verschillende belanghebbenden van het Fonds.

8.1.2 Risicobeleid

De risicohouding van het Fonds, zoals vastgelegd in het Besluit Financieel Toetsingskader van december 2014 en artikel 102a van de Pensioenwet, bestaat uit drie onderdelen:

1. kwalitatieve beschrijving van de risicohouding;
2. kwantitatieve beschrijving van de *korte termijn* risicohouding;
3. kwantitatieve beschrijving van de *lange termijn* risicohouding.

Het Fonds heeft de door haar gewenste risicohouding vastgesteld met de daarbij gehanteerde uitgangspunten bij de bepaling van deze risicohouding. Het Fonds heeft dit aan sociale partners en het verantwoordingsorgaan voorgelegd en tevens met hen besproken. Sociale partners en het verantwoordingsorgaan hebben aangegeven zich te kunnen vinden in de door het bestuur vastgestelde risicohouding. Sociale partners en het verantwoordingsorgaan zijn vervolgens geïnformeerd over de uitkomsten voor de risicohouding op korte termijn en de risicohouding op lange termijn.

8.1.3 Uitgangspunten

Het bestuur hanteert de volgende uitgangspunten voor het beleggingsbeleid:

- De investment beliefs.
- De verklaring inzake beleggingsbeginselen.
- Het risicobudgetbeleidskader.
- De uitgangspunten voor Maatschappelijk Verantwoord Beleggen, waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met algemeen aanvaarde ethische beginselen.
- Benchmark-indices van de deelcategorieën.

8.1.4 Organisatie beleggingen

Het bestuur van het Fonds is verantwoordelijk voor het strategisch beleggingsbeleid, waaronder wordt verstaan:

- de organisatie van het beleggingsproces;

- het vaststellen van het risicobudget;
- de strategische allocatie;
- de keuze van de benchmarks;
- de keuze van de FM; en
- de bewaking van het gehele beleggingsbeleid en de evaluatie van de eigen activiteiten van beleggingscommissie en fiduciair manager op het vlak van beleggingen.

8.1.5 Investment beliefs

Investment beliefs zijn de op schrift gestelde overtuigingen over het beleggingsbeleid van het bestuur en die gebaseerd zijn op bewuste keuzes. Deze overtuigingen van het Fonds zijn laatstelijk vastgesteld in de bestuursvergadering van 20 november 2018 (stuk Best. PF Cosun 021.2019, dat als appendix bij deze ABtN is opgenomen). De volgende zes overtuigingen zijn geformuleerd:

1. Het pensioenfonds is een lange termijn belegger;
2. Risico vereist een extra rendement;
3. Asset allocatie is de belangrijkste keuze;
4. Diversificatie is van belang;
5. Het pensioenfonds is kostenbewust;
6. Het bestuur is verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op de beleggingen;
7. Het bestuur houdt rekening met milieu, sociale en governance-overwegingen.

8.1.6 Risico allocatie

Het strategisch beleid begint bij de ALM-studie. Deze studie geeft het bestuur inzicht in de ontwikkelingen van het vermogen, de verplichtingen en de financiële risico's waarmee het Fonds te maken heeft of in de toekomst te maken kan krijgen. Met de ALM-studie worden deze risico's en de effectiviteit van de verschillende beleidsinstrumenten, zoals premie, toeslag, beleggingsbeleid en risicohouding, op een structurele wijze geëvalueerd ten behoeve van verdere besluitvorming door het bestuur. De ALM-studie wordt periodiek (minimaal eenmaal in de drie jaar) uitgevoerd door een externe partij.

Binnen het strategisch beleid worden de uitgangspunten gedefinieerd voor de lange termijn voor risico, beleggingsmix en beheer van het renterisico.

De uitkomst van de ALM-studie biedt het bestuur inzicht in de gevolgen die de inrichting van de strategische portefeuille ofwel het strategisch beleggingsbeleid kan hebben voor het solvabiliteitsrisico dat het Fonds loopt onder uiteenlopende economische omstandigheden. De strategische portefeuille bevat de verschillende gewichten van de beleggingscategorieën.

Het strategisch beleid bepaalt de bandbreedtes of grenzen waarbinnen de beleggingen dienen te blijven. Bedoelde bandbreedtes of grenzen in de core portfolio zijn in overeenstemming met de beweeglijkheid van de betreffende asset class en ook gerelateerd aan het gewicht van de asset class in de strategische benchmark. Een bandbreedte is gebaseerd op de maximale 52 weeksvolatiliteit (ex-post) van de betreffende asset class vermenigvuldigd met het gewicht in de strategische benchmark. De strategische allocatie

wordt ieder kwartaal gerebalanced. Indien de feitelijke positie de voor deze allocatie vastgestelde bandbreedte overschrijdt dan wordt er eerder gerebalanced. Het risicoprofiel van de portefeuille zal daarom gemiddeld genomen in overeenstemming zijn met de doelstelling van het Fonds.

Voorts bepaalt het strategisch beleid de wijze waarop met het belangrijkste risico, te weten renterisico, wordt omgegaan.

Dit strategisch kader geldt voor de lange termijn. Het strategisch kader geeft het risicoprofiel dat past bij de specifieke kenmerken van het Fonds. Zodra de kenmerken van het Fonds significant veranderen (bijvoorbeeld omdat het bestand sterk verandert of als er geen nieuwe toetreders meer zijn) zal een nieuw strategisch kader worden vastgesteld.

De risicohouding voor het Fonds komt voor de korte termijn tot uitdrukking in de hoogte van het Vereist Eigen Vermogen en een bandbreedte daarvoor.

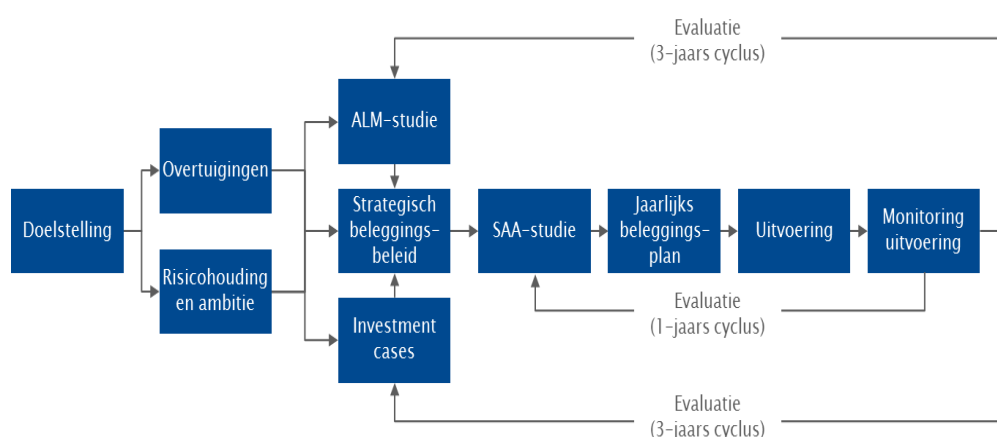
De risicohouding is vertaald in een strategische beleggingsportefeuille met bandbreedtes. Ook voor de mate van renteafdekking is een strategisch beleid met bandbreedtes vastgesteld. Het VEV van de voorgestelde normportefeuille, uitgaande van een renteafdekking van 45%, is door Mercer berekend op 16,1% (strategisch) per eind december 2018. Het VEV kan fluctueren door verschuivingen in de feitelijke mix binnen de bandbreedtes ten aanzien van de allocatie naar de verschillende beleggingscategorieën en de mate van afdekking van het rente- en valutarisico.

Er geldt een Vereist Eigen Vermogen bandbreedte met een ondergrens van 110% en een bovengrens van 118%. Daarnaast geldt er een strategische bandbreedte tussen de 5,4% en 9,1% (*ALM 2014 definitie Mercer*) voor de tracking error. Het bestuur heeft de BAC voor 2019 een mandaat meegegeven dat ligt tussen de 6,5% en 8,0% tracking error.

8.2 Beleggingsproces

Dit hoofdstuk beschrijft het proces rondom het beleggingsbeleid. Het beleggingsproces (of de beleggingscyclus) geeft op hoofdlijnen de stappen weer die het Fonds periodiek doorloopt om achtereenvolgens de volgende punten vast te stellen:

- de doelstellingen en beleidsuitgangspunten van het beleggingsbeleid (waaronder de risicohouding van het Fonds),
- de keuze voor het strategisch beleggingsbeleid vanuit de doelstellingen en beleidsuitgangspunten,
- de implementatie en de eventuele uitbesteding van de uitvoering van het strategisch beleggingsbeleid,
- de monitoring van de voorgaande stappen op basis van een rapportagekader, en
- de evaluatie en (waar nodig) bijsturing van het beleidskader en/of de (strategische) portefeuille.

Taakverdeling

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor (de naleving van) het proces en de beslissingen die daarin worden genomen. Door heldere omschrijving van proces, taken en verantwoordelijkheden beoogt Het Fonds een consistent proces te waarborgen. Het Fonds heeft daarom de taken en verantwoordelijkheden per partij opgenomen in een RACI-matrix. Deze is opgenomen in het huishoudelijk reglement van het Fonds.

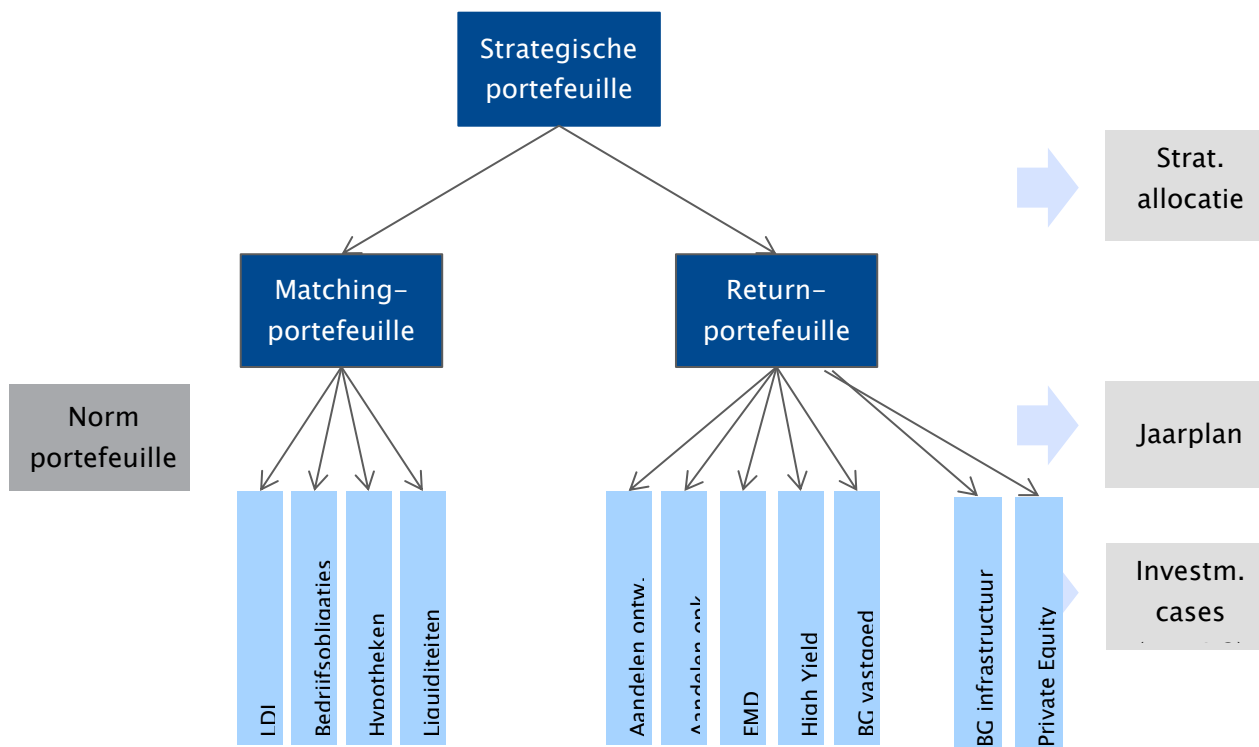
Bepalen doelstelling en risicohouding

Het bestuur bepaalt de doelstelling van het beleggingsbeleid en stelt de risicohouding en risicobereidheid vast in overleg met de sociale partners, horende het advies van het verantwoordingsorgaan. De doelstelling en de risicohouding vormen de input voor de ALM-studie die wordt gebruikt om te komen tot de keuze van het strategisch beleggingsbeleid.

Bepalen strategisch beleggingsbeleid

Beleggingsportefeuilles

Het bestuur heeft ervoor gekozen om binnen de beleggingsportefeuille onderscheid te maken tussen twee onderliggende beleggingsportefeuilles: de matchingportefeuille en de returnportefeuille. De matchingportefeuille is ingericht met vastrentende beleggingen met als doelstelling om de karakteristieken van de verplichtingen te repliceren. De returnportefeuille bestaat uit zowel vastrentende- als zakelijke waarden met als doelstelling het realiseren van overrendement, ten opzichte van de verplichtingen mede ter financiering van de toeslagambitie. De returnportefeuille kent daarmee een hoger risico dan de matchingportefeuille. Deze constructie beoogt de transparantie van de portefeuille als geheel te vergroten en explicieter aan te sluiten op enerzijds de nominale doelstelling en anderzijds indexatieambitie van het Fonds.

In het strategisch beleggingsbeleid is de allocatie naar de matching- en de returnportefeuille vastgelegd, samen met het niveau van de rente- en valuta-afdekking. Elke drie jaar wordt het strategisch beleggingsbeleid geanalyseerd met behulp van een ALM (Asset Liability Management)-studie.

Doel ALM-studie

De ALM-studie heeft als doel om de allocatie naar de matching- en de returnportefeuille en het niveau van de rente- en valuta-afdekking vast te stellen. In de ALM-studie wordt de verdeling over de twee portefeuilles onderzocht, maar niet de verdere invulling hiervan.

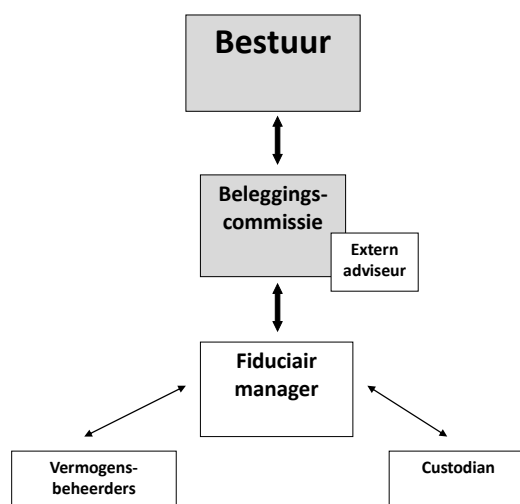
De verdere invulling (optimalisatie) van de portefeuilles vindt jaarlijks plaats in het verlengde van de ALM-studie middels een SAA (Strategische Asset Allocatie)-studie.

Uitgangspunten

Voordat een ALM-studie wordt uitgevoerd, stelt het bestuur de aannames en uitgangspunten vast die worden gehanteerd in de prognoseberekeningen en draagt het bestuur er zorg voor dat deze overeenkomen met de relevante wetgeving.

De aannames en uitgangspunten hebben (onder andere) betrekking op economische verwachtingen. Het bestuur is zich bewust van de invloed van de economische uitgangspunten op de uitkomsten in de ALM-studie. Het bestuur hanteert daarom prudente verwachtingen en toetst de uitkomsten van de ALM-studie op robuustheid met betrekking tot deze aannames.

8.3 Opzet vermogensbeheer

8.3.1 Organisatie beleggingen/vermogensbeheer

In de beleidscyclus met betrekking tot de beleggingen zijn bij het Fonds de onderstaande organen en organisaties betrokken. Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten aanzien van het beleggingsbeleid zijn vastgelegd in een RACI-tabel, als onderdeel van het statuut BAC, zoals opgenomen in het huishoudelijk reglement van het Fonds.

Bestuur

Het bestuur van het Fonds is verantwoordelijk voor het strategisch beleggingsbeleid.

Allereerst wordt de doelstelling van het beleggingsbeleid bepaald evenals de risicohouding

van het Fonds. Eens in de drie jaar wordt een ALM-studie uitgevoerd waarin de hoofdlijnen van het beleid worden bepaald. Aan de hand van advies van de fiduciair manager en de BAC stelt het bestuur vervolgens het jaarlijkse beleggingsplan vast, waarin de portefeuille-invulling op detailniveau staat uitgewerkt. Dit valt altijd binnen de kaders uiteengezet in de ALM-studie. Het bestuur mandateert vervolgens de BAC en de fiduciair manager om binnen de vastgestelde risicokaders het beleggingsbeleid uit te voeren.

Samenvattend valt onder de verantwoordelijkheid van het bestuur:

- de organisatie van het beleggingsproces,
- het vaststellen van het doel en het risicoprofiel van het beleggingsbeleid,
- de strategische allocatie en de bandbreedtes,
- de investeerbare beleggingscategorieën,
- de keuze van de benchmark,
- de keuze van de fiduciair manager en overige externe partijen,
- de bewaking van het gehele beleggingsbeleid, en
- de evaluatie van bestuur, BAC en fiduciair manager.

Het bestuur komt circa 10 keer per jaar bijeen en is samengesteld uit vertegenwoordigers van werknemers, werkgever en pensioengerechtigden.

BAC / Het Pensioenbureau / externe adviseur

De BAC heeft een voorbereidende en adviserende rol op het gebied van het strategisch beleggingsbeleid ten behoeve van het bestuur. De BAC is belast met advisering over de nadere invulling evenals de uitvoering, monitoring en evaluatie van het vastgestelde strategisch beleggingsbeleid.

In het strategisch beleggingsbeleid en het jaarlijkse beleggingsplan zijn benchmarks, duidelijke restricties, bandbreedtes (de minimale en maximale weging van een bepaalde beleggingscategorie of mate van rente- of valuta-afdekking) en risicomaatstaven vastgelegd. Binnen de restricties van het beleggingsplan is de BAC verantwoordelijk voor de uitvoering en het toetsen en evalueren van het gevoerde en te voeren beleid van de fiduciair manager en de aangestelde fondsmanagers, het onderhouden van contacten met adviseurs en het bijhouden van beleggingstechnische kennis. Er zijn maandelijkse afspraken met de fiduciair manager en daarnaast bezoekt de BAC de aangestelde fondsmanagers met regelmaat.

Het bestuur van het Fonds benoemt maximaal 4 leden uit zijn midden in de BAC, waarbij gestreefd wordt naar pariteit. De BAC bestaat naast de benoemde bestuursleden uit maximaal 3 additionele leden (waaronder in ieder geval de manager Pensioenbureau), die eveneens door het bestuur benoemd worden. De BAC wordt in haar adviezen richting het

bestuur en in haar beslissingen ondersteund door een adviseur, en vergadert ongeveer twaalf maal per jaar.

Het Pensioenbureau, de voorzitter van de BAC, de fiduciair manager en de externe adviseur zorgen voor de beleidsvoorbereiding en de coördinatie met betrekking tot de vergaderingen en de hieruit voortkomende acties. Binnen het risicobudget van de strategische portefeuille geeft de BAC het beleggingsbeleid vorm. Samenvattend hebben deze de volgende taken:

- adviezen opstellen ten aanzien van invulling portefeuille (de verfijning van de ALM-studie, of de vertaling van de ALM-studie naar de werkelijke portefeuille),
- adviezen opstellen ten aanzien van voorstellen van de fiduciair manager op het gebied van beleggingscategorieën, managers en beleggingsfondsen,
- monitoren beleggingsfondsen, -restricties en fiduciair manager,
- beoordeling van beleggingsresultaten/-rendementen in het kader van het behalen van het beoogde langjarige meerrendement ten opzichte van de verplichtingen, welke het uitgangspunt vormt voor de beleidsambities van het Fonds,
- het opstellen van voorleggers als voorbereiding op besluitvorming,
- uitvoeren risicomanagementbeleid door middel van monitoren risico's op strategisch niveau (VEV, tracking error) en uitvoerende niveaus (credit rating, securities lending, onderpand management, et cetera), en
- het initiëren van workshops en het initiëren van andere educatieve activiteiten in het geval onderwerpen bijzondere aandacht vereisen.

Uitvoering

Het Fonds voert zelf geen vermogensbeheer uit. Dit is volledig uitbesteed aan de fiduciair manager en de geselecteerde externe vermogensbeheerders.

Fiduciair manager

De fiduciair manager voert binnen de in het strategisch beleggingsbeleid en beleggingsplan opgestelde doelstellingen en restricties, het operationele beleggingsbeleid uit. Deze afspraken zijn vastgelegd in een mandaat (een Fiduciary Management Agreement [hierna: FMA]). De fiduciair manager heeft de opdracht om een bepaald meerrendement te behalen (beleggingen ten opzichte van verplichtingen) binnen een bepaald risicobudget (verschil risico beleggingen ten opzichte van verplichtingen).

Het bestuur van het Fonds heeft gekozen om een deel van het beleggingsproces uit te besteden aan één fiduciair manager omdat:

- het de mogelijkheid van een integraal overzicht over de hele balans, inclusief verplichtingen, biedt en het risicomanagement van de integrale portefeuille beter te organiseren en te monitoren is,

- het Fonds niet beschikt over een eigen uitvoeringsorganisatie en de governance capaciteit beperkt is. Het Fonds beschikt daarmee niet over de mogelijkheden en vaardigheden, systemen en kennis om zelf de selectie, beheer en risicomanagement van beleggingen op het door haar gewenste niveau uit te voeren,
- het bestuur en de BAC kunnen focussen op strategische vraagstukken omdat het geen uitvoerende taken heeft rondom vermogensbeheer,
- het bestuur het belangrijk vindt dat de uitvoering van vermogensbeheer in professionele handen is, en
- het bestuur van mening is dat het bij een professionele partij betere toegang heeft tot vermogensbeheerproducten.

De rol- en taakverdeling tussen bestuur, BAC en de fiduciair manager is als volgt:

- strategie / advies: bestuur en BAC, ondersteund door adviseur,
- uitvoering / aansturing portefeuille / controle / rapportage: fiduciair manager, en
- monitoring / evaluatie: bestuur en BAC.

Custodian

De custodian is verantwoordelijk voor het bewaren van de stukken en het administreren van de beleggingen. Alle officieel gerapporteerde cijfers zijn gebaseerd op de cijfers van de custodian. Hiermee kan de BAC de performancemeeting, onafhankelijk van de fiduciair manager, toetsen. Daarnaast verzorgt de custodian een onafhankelijke Performance & Attributie analyse van de beleggingsresultaten en verzorgt zij de input ten behoeve van de DNB-rapportages.

Extern adviseur

De extern adviseur van de BAC, zijnde Sprenkels & Verschuren, ondersteunt de BAC en is nauw betrokken bij het opstellen van het (strategische) beleggingsplan. De extern adviseur beschikt over een ruime beleggingsexpertise en kennis op het gebied van asset allocatie en vermogensbeheer en de daarmee verband houdende risico's.

De extern adviseur adviseert gevraagd en ongevraagd de BAC. Waar nodig ondersteunt hij de BAC. Op verzoek van het bestuur kan hij aanwezig zijn tijdens de bestuursvergaderingen. Tevens draagt hij zorg voor het opstellen van de notulen van de vergaderingen van de BAC.

8.4 Samenstelling beoogde beleggingsportefeuille en mate van afwijking

Door het Fonds is een strategisch beleggingbeleid geformuleerd in het strategisch meerjarenplan beleggingen,. Voor de details van dit beleid wordt verwezen naar dit document, dat als appendix bij deze ABtN is opgenomen. De hoofdpunten van het strategisch beleggingsbeleid zijn als volgt.

De beleggingsportefeuille bestaat uit een Matching en een Return portefeuille die zich binnen de onderstaande bandbreedtes mag ontwikkelen:

Beleggingsmix	Min	Norm	Max
Matching portefeuille	45%	55%	65%
Return portefeuille	35%	45%	55%

8.5 Strategisch meerjarenplan beleggingen

Het strategisch meerjarenplan beleggingen beschrijft de structuur van het beleggingsbeleid, het beleggingsproces en de strategische beleggingsportefeuille van het Fonds. Daarnaast wordt een jaarplan beleggingen opgesteld waarin de jaarlijkse invulling van het strategisch beleggingsbeleid wordt beschreven. Het hierin opgenomen beleid valt te allen tijde binnen de kaders van het strategisch beleid.

Het strategisch beleggingsbeleid wordt standaard eens in de drie jaar heroverwogen, en in uitzonderlijke omstandigheden tussentijds.

Als uitgangspunt van het strategisch beleggingsbeleid geldt de relatie tussen de bezittingen en de verplichtingen van het Fonds. De belangrijkste beleggingskeuzes die daarbij gemaakt moeten worden zijn:

- De gewenste vermogenssamenstelling naar beleggingscategorieën. Het risicoprofiel van deze vermogenssamenstelling wordt geanalyseerd in het licht van alle rechten en verplichtingen van het Fonds, zowel op korte als op lange termijn;
- De rendementsdoelstelling per beleggingscategorie, tot uitdrukking gebracht in een of meer vergelijkingsmaatstaven;
- In hoeverre het Fonds bereid is de feitelijke beleggingsportefeuille (tijdelijk) te laten afwijken van de strategisch gewenste portefeuille;
- Het valutabeleid.

Het strategisch meerjarenplan beleggingen gaat o.a. in op:

- de verdeling over en samenstelling van beleggingsportefeuilles:
 - Matching Portefeuille en
 - Return portefeuille;
- de organisatie van beleggingen/vermogensbeheer;
- de investment beliefs;
- het beleggingsproces;
- het risicomanagement;
- maatschappelijk verantwoord beleggen;
- de grondslagen voor de waardering van beleggingen.

Bij de uitvoering van het strategisch beleggingsbeleid staat de 'prudent person' regel centraal.

8.6 Prudent-person regel

In de Pensioenwet is in artikel 135 vastgelegd dat een pensioenfonds een beleggingsbeleid moet voeren dat in overeenstemming is met de prudent-person regel. Het Fonds geeft hier als volgt uitvoering aan:

- De activa worden belegd in het belang van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden;
- De beleggingen worden zo goed mogelijk afgestemd op de verplichtingen en de toeslagambitie. Hiervoor wordt periodiek een uitgebreide ALM-studie gemaakt;
- De activa worden zodanig belegd dat de kwaliteit, veiligheid, liquiditeit en het rendement van de portefeuille zoveel mogelijk zijn gewaarborgd;
- Beleggingen in derivaten zijn toegestaan voor zover deze bijdragen tot een vermindering van het beleggingsrisico of een doeltreffend portefeuillebeheer vergemakkelijken;
- De activa worden zorgvuldig gespreid om concentratie van risico te reduceren;
- Een goede organisatie met deskundige leiding, adequaat toezicht, transparantie en verantwoording.

8.7 Risicometing en -beheersing

Het bestuur onderkent de noodzaak tot het nemen van risico ten opzichte van de nominale pensioenverplichtingen met als doel het genereren van additioneel rendement ter financiering van enerzijds het toeslagbeleid van het Fonds en anderzijds van de rentekosten van de matchingportefeuille (korte kant van de renteswaps). Periodiek bepaalt het bestuur aan de hand van een ALM-studie het risicobudget van de portefeuille op totaalniveau.

De ontwikkeling van de nominale dekkingsgraad en het risicoprofiel van het Fonds worden op maandbasis gemonitord via de dashboard-rapportage van de FM.

Door middel van de beleggingsrapportages wordt de naleving van het beleggingsmandaat gecontroleerd door de beleggingscommissie.

In alle stappen van het beleggingsproces is er sprake van risico's die gemanaged dienen te worden. Daarnaast is er in de beleggingsportefeuille sprake van verschillende soorten risico's. Voor de verschillende stappen van het beleggingsproces zijn risico's geïdentificeerd waarvoor, na inschatting van de waarschijnlijkheid en omvang, bijbehorende beheersmaatregelen zijn vastgesteld. Op basis van monitoring en maandelijks verslaglegging in een risico/rendements dashboard wordt gerapporteerd over risicomanagement. Hierin worden alle risico's gemonitord inclusief de maatstaf voor tracking error en het VEV (Vereist Eigen Vermogen), die binnen de vooraf vastgestelde bandbreedte dient te blijven.

De belangrijkste risicocategorieën alsmede de beheersmaatregelen die zijn getroffen zijn in het strategisch meerjarenplan beleggingen beschreven.

8.8 Resultaatevaluatie beleggingsplan en -beleid

8.8.1 Periodieke toetsing

De toets in hoeverre het gevoerde beleid tot het gewenste resultaat leidt, zal ten minste jaarlijks plaatsvinden aan de hand van de door het Fonds, de FM, een onafhankelijke performance meter en adviseurs uitgebrachte rapportages. Ieder kwartaal zal in ieder geval getoetst worden of de beleidsdekkingsgraad voldoet aan de gestelde grenzen voor het minimaal vereist vermogen en het vereist vermogen.

Rapportages over de samenstelling van de beleggingsportefeuille en over de beleggingsresultaten alsmede het verloop van de dekkingsgraad zullen bovendien per kwartaal plaatsvinden.

Op basis van de ontwikkeling van de uitkomsten kan bijstelling van het beleid of de invulling daarvan plaatsvinden.

9 Financieel crisisplan

Inleiding

In hoofdstuk 7 en 8 van deze Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABtN) zijn de risico's waaraan het Fonds blootstaat beschreven. Deze risico's kunnen ertoe leiden dat de statutaire doelstelling, het uitkeren van pensioenen, nu of op langere termijn in gevaar komt. Het bestuur is in dat geval genoodzaakt aanvullende maatregelen te nemen, aan te duiden als crisismaatregelen.

Dit financieel crisisplan beschrijft wanneer sprake is van een financiële crisissituatie, welke risico's kunnen leiden tot een financiële crisissituatie en de maatregelen die het bestuur op korte termijn effectief zou kunnen inzetten indien in korte tijd de beleidsdekkingsgraad zich zeer snel beweegt richting kritische waarden waardoor het realiseren van de doelstellingen van het Fonds in gevaar komt.

Dit financieel crisisplan is bedoeld voor het geval zich in de toekomst situaties (dreigen) voor (te) doen waarbij crisismaatregelen genomen moeten worden. Het plan geeft de te hanteren kritische beleidsdekkingsgraden, de te nemen maatregelen en de te volgen communicatie- en besluitvormingsprocessen aan.

Beschrijving tekortsituatie

Als de beleidsdekkingsgraad per kwartaaleinde lager is dan het Vereist Vermogen op basis van het strategische beleggingsbeleid bevindt het Fonds zich in een situatie van tekort en voldoet het niet langer aan de criteria van het Vereist Vermogen. Het Fonds stelt in dat geval binnen drie maanden een concreet en haalbaar herstelplan op, waarbij de in dit financieel crisisplan opgenomen maatregelen worden meegenomen, tenzij het Fonds gezien de beleidsdekkingsgraad op dat moment weer beschikt over het Vereist Vermogen.

Indien vier opeenvolgende jaren de beleidsdekkingsgraad van het Fonds onder het Minimaal Vereist Vermogen ligt en de beleidsdekkingsgraad en actuele dekkingsgraad in het vijfde jaar ook onder het Minimaal Vereist Vermogen dreigen te komen, loopt het Fonds het gevaar niet langer aan de Maatregel Minimaal Vereist Eigen Vermogen zoals verwoord in artikel 140 van de Pensioenwet te kunnen voldoen.

Beschrijving financiële crisissituatie

Het bestuur onderkent dat marktwaardering van de pensioenverplichtingen en de bezittingen met onzekerheid zijn omgeven. De toekomstige rente is een belangrijke factor, evenals de toekomstige levensverwachting. De onzekerheid hieromtrent heeft het bestuur doen besluiten pas crisismaatregelen te treffen als naar het oordeel van het bestuur sprake is van een structurele en significante crisissituatie. Het bestuur voert immers een langetermijn beleid en wenst in het beleid naar alle betrokkenen niet op dagvolatiliteiten te reageren. Dit financieel crisisplan treedt in werking als de statutaire doelstelling tot het uitkeren van pensioenen in gevaar komt.

Er is sprake van een financiële crisissituatie indien:

- A. Het Fonds niet in staat is om, zonder aanvullende maatregelen die geen onderdeel uitmaken van het reguliere beleidskader, binnen een periode van tien jaar te herstellen tot het Vereist Vermogen. Op dat moment is de beleidsdekkingsgraad lager dan de “kritieke dekkingsgraad”. De kritieke dekkingsgraad wordt hieronder nader toegelicht.
- B. Indien vijf opeenvolgende jaren de beleidsdekkingsgraad onder het Minimaal Vereist Vermogen ligt en de actuele dekkingsgraad in het laatste jaar ook onder het Minimaal Vereist Vermogen ligt. Op dat moment voldoet het Fonds niet langer aan de Maatregel Minimaal Vereist Eigen Vermogen, zoals verwoord in artikel 140 van de Pensioenwet.
- C. Indien in korte tijd de dekkingsgraad zich zeer snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstellingen van het Fonds in gevaar komt.

Risico's

De volgende risico's kunnen naar het oordeel van het bestuur leiden tot situaties die als financiële crisissituatie kunnen worden aangemerkt:

- Een stijging van de TV, zonder dat hier een gelijke stijging van de beleggingen tegenover staat, bijvoorbeeld door:
 - Een (langdurige) lage rente waarmee de verplichtingen gewaardeerd dienen te worden;
 - Een wijziging van de methodiek van de vaststelling van de TV, zoals bijvoorbeeld de UFR-methodiek;
 - Een verhoging van de TV, door verzwaring van de grondslagen voor bijvoorbeeld sterfte, arbeidsongeschiktheid of toekomstige uitvoeringskosten.
- Een daling van de waarde van beleggingen door:
 - Een daling van de beurskoersen van aandelen;
 - Andere daling van de waarde van de beleggingen, onder invloed van valuta-, krediet- en/of marktrisico.

Dekkingsgraad waarbij het Fonds er zonder korten niet meer uit kan komen

Het bestuur heeft als onderdeel van dit financieel crisisplan een zogenoemde “kritieke dekkingsgraad” vastgesteld. Dit is de dekkingsgraad waarbij het Fonds er niet langer in slaagt om binnen de wettelijke gestelde maximale termijnen te voldoen aan het Vereist Vermogen zonder de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden of de werkgever onevenredig te schaden en tot het korten van pensioenaanspraken en -rechten over moet gaan.

Het niveau van de kritieke dekkingsgraad is onder andere afhankelijk van de rentetermijnstructuur en het verwachte meerrendement op de totale beleggingsportefeuille op enig moment. De kritieke dekkingsgraad bedraagt 91,9%.

Het beleid van het Fonds is reeds gericht op het beperken van de kans dat de (beleids)dekkingsgraad zich richting deze kritieke dekkingsgraad beweegt. Middels een ALM-studie wordt dit beleid regelmatig getoetst en herijkt.

Naast bovenvermelde situaties zal het Fonds binnen zes maanden maatregelen nemen waardoor de actuele dekkingsgraad direct voldoet aan het Minimaal Vereist Vermogen indien:

- In vijf opeenvolgende jaren de beleidsdekkingsgraad van het Fonds onder het Minimaal Vereist Vermogen ligt, en
- De actuele dekkingsgraad in het laatste jaar ook onder het Minimaal Vereist Vermogen ligt.

Maatregelen die ter beschikking staan

Het bestuur is in het geval van een crisissituatie genoodzaakt maatregelen te nemen, aan te duiden als crisismaatregelen. Het bestuur heeft de volgende crisismaatregelen onderzocht en besproken:

1. *Beperken of niet toekennen van toeslagen*
Het geheel of gedeeltelijk achterwege laten van de voorwaardelijke toeslagverlening aan de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is een crisismaatregel die als een regulier onderdeel van de pensioenregeling geldt.
2. *Bijstorting aangesloten ondernemingen*
Sinds de overgang naar de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2014 is de bijstortingsverplichting door de werkgever komen te vervallen. Het bestuur zal in geval van een crisissituatie in overleg treden met sociale partners om te spreken over de ontstane situatie.
3. *Premieverhoging*
Sinds de overgang naar de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2014 is de mogelijkheid tot premieverhoging (op korte termijn) komen te vervallen tenzij sociale partners hierover (tijdelijk) andere afspraken wensen te maken.
4. *Korten van pensioenaanspraken en pensioenrechten*⁵
De pensioenaanspraken en -rechten van actieven en inactieven worden in dit geval procentueel evenveel (uniform) gekort. Er wordt niet meer gekort dan strikt noodzakelijk is om voldoende te kunnen herstellen. De korting wordt in crisissituatie A gespreid over 10 jaar en in crisissituatie B binnen 6 maanden geëffectueerd.
5. *Toepassen gesplitste kortingsregeling (zonder premie te verlagen)*
Sinds de overgang naar de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2014 zal de pensioenopbouw van de deelnemers worden gekort indien de premie onvoldoende is om de volledige reglementaire opbouw toe te kennen. In verband met de afgegeven garantie van de werkgever kan dit pas met ingang vanaf 2024 voorkomen.
6. *Versoberen pensioenregeling (zonder premie te verlagen)*
Dit is geen bestuursmaatregel, omdat de inhoud van de pensioenregeling de verantwoordelijkheid is van de werkgever(s) en werknemer(s) (vertegenwoordiging).
7. *Aanpassen beleggingsbeleid*
Het aanpassen van het beleggingsbeleid bij verschillende niveaus van de dekkingsgraad is onderdeel van het reguliere beleidskader zoals beschreven in de ABtN. In het geval van een crisissituatie zal nader naar het beleggingsbeleid worden gekeken.
8. *Opzeggen van de uitvoeringsovereenkomst*

⁵ Dit is alleen van toepassing op pensioenaanspraken en -rechten. Opgebouwde pensioenspaarkapitalen zijn hier geen onderdeel van worden derhalve niet gekort.

In het uiterste geval heeft het bestuur de mogelijkheid om de uitvoeringsovereenkomst op te zeggen.

In het navolgende wordt crisismaatregel 4 nader uitgewerkt.

Mate inzetbaarheid van de maatregelen

De mogelijkheid tot het korten van pensioenaanspraken en –rechten is opgenomen in artikel 4 van het pensioenreglement.

Indicatie financiële effect van de maatregelen

Een uniforme korting van pensioenaanspraken en –rechten van 1% voor deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden, betekent bij een dekkingsgraad van 100% een stijging van de dekkingsgraad met circa 1%.

Evenwichtige belangenafweging

Het bestuur maakt voor wat betreft de korting van pensioenaanspraken en -rechten geen onderscheid tussen de verschillende groepen, tenzij hier naar het oordeel van het bestuur objectieve gronden voor zijn.

Het bestuur veronderstelt dat pensioengerechtigden veelal geen verdien capaciteit meer hebben en hierdoor in eerste instantie direct getroffen worden. Het uitsluiten of beperken van korting voor pensioengerechtigden zou echter een te zwaar beslag leggen op de solidariteit.

De evenwichtige belangenafweging bij de inzet van crisismaatregelen zal per crisissituatie door het bestuur beoordeeld worden. Hierbij wordt tevens gekeken naar de kans en de termijn waarop de inzet van een crisismaatregel weer ongedaan gemaakt kan worden.

Communicatie met belanghebbenden

Na vaststelling c.q. aanpassing van dit financieel crisisplan zal het bestuur het plan voorleggen aan het verantwoordingsorgaan voor een oordeel. De actieven en inactieven zullen daarna worden geïnformeerd over de hoofdlijnen (van de aanpassingen) van het financieel crisisplan via het pensioeninformatiebulletin van het Fonds.

In geval van een financiële crisissituatie zal het bestuur met de toezichthouder communiceren op de daarvoor voorgeschreven wijze en met inachtneming van de daarvoor voorgeschreven termijnen. Ten behoeve van alle actieven en inactieven zal, na bespreking van de crisis(maatregelen) met het verantwoordingsorgaan, mededelingen over de financiële situatie van het Fonds op de website worden geplaatst en zal middels een brief worden gecommuniceerd dat van een crisissituatie sprake is en dat maatregelen moeten worden genomen. Tevens wordt aangegeven welke crisismaatregelen dat zullen zijn en per welke datum ze zullen worden toegepast.

Alvorens tot maatregelen te besluiten zal het bestuur, indien dit (premiëvrije) deelnemers en/of pensioengerechtigden raakt, tijdig advies vragen aan het verantwoordingsorgaan. Het

te vragen advies omvat ook de wijze van communicatie voor zover niet wettelijk of door de toezichthouder voorgeschreven.

Beleid ongedaan maken crisismaatregelen

Wanneer de beleidsdekkingsgraad de indexatiedekkingsgraad (per 31 december 2015 ca. 125 procent) heeft overschreden zal het bestuur jaarlijks een toegepaste korting van de pensioenaanspraken zoveel als mogelijk ongedaan maken. De pensioenaanspraken en -rechten van actieven en inactieven worden in dit geval procentueel evenveel (uniform) gecompenseerd. Bij de compensatie zal ervoor worden gezorgd dat het inhalen van kortingen geen gevolgen heeft voor toeslagverlening in de toekomst en dat ten hoogste 1/5e deel van het vermogen dat beschikbaar is wordt aangewend. Er wordt maximaal éénmaal per jaar gecompenseerd. De compensatie van de toegepaste korting krijgt voorrang op eventuele inhaalindexatie. De oudste korting, echter niet meer dan tien jaar oud, wordt als eerste gecompenseerd.

Bovenstaand beleid is een leidraad. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks over het al dan niet compenseren van de toegepaste korting.

Besluitvormingsproces

In geval van een crisissituatie A zal het bestuur handelen conform de wettelijk gestelde termijnen voor een herstelplan en op basis van het gestelde in dit financieel crisisplan. In geval van crisissituatie B treedt het bestuur binnen één week in overleg. Het bestuur stelt de te nemen maatregelen vast. Deze maatregelen zullen voor advies aan het verantwoordingsorgaan worden voorgelegd en worden gedeeld met de visitatiecommissie.

Ten aanzien van de acties m.b.t. het inspelen van crisissituaties geldt het volgende:

- Indien het Pensioenbureau een crisissituatie constateert, informeert zij direct het dagelijks bestuur.
- Het dagelijks bestuur roept op zo kort mogelijke termijn het bestuur voor overleg bijeen.
- Het bestuur maakt gebruik van dit financieel crisisplan als hulpmiddel voor besluitvorming en acties.
- Zo lang de crisissituatie duurt, overlegt het dagelijks bestuur zo vaak als dit gegeven de situatie nodig is, en informeert het bestuur maandelijks zo adequaat mogelijk en volgens plan.

Beoordeling actualiteit

Het bestuur zal het financieel crisisplan, onderdeel van de ABtN, opnemen als vast punt in de jaarlijkse bestuurscyclus. Hierbij zal het financieel crisisplan worden besproken en zal een toetsing aan de actualiteit plaatsvinden. In dit kader wordt de in dit financieel crisisplan opgenomen kritieke dekkingsgraad jaarlijks opnieuw vastgesteld.

Indien de pensioenovereenkomst en/of de uitvoeringsovereenkomst wordt gewijzigd zal het bestuur het financieel crisisplan hierop toetsen.

Tevens zal de effectiviteit van het financieel crisisplan worden beoordeeld, nadat zich een financiële crisissituatie heeft voorgedaan en het financieel crisisplan ten uitvoer is gebracht. Als gevolg van de ervaring die in een dergelijke situatie wordt opgedaan, kan het financieel crisisplan verder worden geactualiseerd.

10 Communicatiebeleid

Het bestuur heeft een communicatieplan opgesteld en een communicatiecommissie ingesteld. Communicatie is een belangrijk aandachtspunt in het beleid van het Fonds. Het bestuur vindt het belangrijk dat communicatie over pensioen voor alle betrokkenen tijdig, evenwichtig, transparant, duidelijk, correct en begrijpelijk is, waarbij de klant, de deelnemer, centraal staat.

Speerpunt van communicatie is dat deelnemers zich bewust moeten zijn van hun pensioen. In de communicatie probeert het Fonds steeds deelnemers te wijzen op hun eigen verantwoordelijkheid voor hun pensioen. De deelnemers worden aangemoedigd hun pensioenoverzichten goed te lezen en te bewaren en bij belangrijke beslissingen in hun leven ook stil te staan bij de gevolgen voor hun pensioen. Het Pensioenbureau biedt, daar waar gewenst, ondersteuning hierbij.

De strategie die het Fonds kiest bij het vormgeven van het communicatiebeleid, is dat de communicatie zoveel mogelijk aansluit bij de levensfasen en de levensgebeurtenissen van de deelnemer; zoals in dienst- en uitdiensttreding, overlijden, trouwen of samenwonen, het krijgen van kinderen, arbeidsongeschikt raken en uiteraard het bereiken van de pensioenleeftijd. Het communicatiebeleid wordt gebaseerd op de nieuwe Wet Pensioencommunicatie die per 1 juli 2015 van kracht is geworden.

Centrale doelstelling is het verhogen van het pensioenbewustzijn. Daarbij maakt het Fonds gebruik van diverse communicatiemiddelen, waaronder het periodiek uitbrengen van een pensioeninformatiebulletin, individuele- en collectieve informatiebijeenkomsten en van een eigen website, waar het Pensioen 1-2-3 onderdeel van uitmaakt.

11 Bijlagen

- I. Actuariële grondslagen en veronderstellingen
- II. Overeenkomsten met betrekking tot uitbesteding
- III. De uitkomsten van prognoses en/of ALM-studie

Bijlage I Actuariële grondslagen en veronderstellingen

Sterftegrondslagen	Prognosetafel AG2018 met sterftekanscorrectiefactoren o.b.v. het Mercer-model 2016 o.b.v. inkomensklasse 'Hoog'.
Leeftijdsverschil man – vrouw	3 jaar.
Partnerpensioen	Gehuwdheidsfrequenties zoals gepubliceerd bij het AG bij de overlevingstafel van waarnemingsperiode 1980-1985
Rekenrente	DNB-rentetermijnstructuur.
Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen	2,5% van de TV van uitgesteld (bijzonder) nabestaandenpensioen bij uitgesteld ouderdompensioen.
Voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen	Minimaal gelijk aan de contante waarde van de ingegane arbeidsongeschiktheidspensioenen. Maximaal gelijk aan de minimum voorziening vermeerderd met € 500.000,-
Opslag voor toekomstige uitvoeringskosten	2,2% (onderdeel van de voorziening).
Opslag voor lopende kosten	3,8% (opslag op de premie).
Opslag voor premievrijstellingsrisico	3,0% (opslag op de premie).
Overlijdensrisico	Herverzekering van risicokapitalen nabestaandenpensioen en verzekerd wezenpensioen (o.b.v. stop-loss).

Overlevingsgrondslagen

De overlevingskansen zijn afgeleid uit de Prognosetafel AG2018. Op deze kansen zijn leeftijd- en inkomensafhankelijke correctiefactoren op basis van het Mercer-model 2016 van toepassing. Het Fonds hanteert de correctietabel 'Hoog'. Vóór leeftijd 15 en vanaf leeftijd 100 vinden geen correcties plaats. Bij toepassing van de factoren wordt geen onderscheid gemaakt tussen hoofd- en medeverzekerden.

De bijbehorende correctiefactoren staan weergegeven in onderstaande figuur.

	Correctiefactoren			Correctiefactoren	
Leeftijden	Mannen	Vrouwen	Leeftijden	Mannen	Vrouwen
14	1,00000	1,00000	58	0,58668	0,62069
15	1,17806	1,27976	59	0,59224	0,62486
16	1,13554	1,23657	60	0,59824	0,62951
17	1,09493	1,19519	61	0,60467	0,63463
18	1,05619	1,15557	62	0,61149	0,64019
19	1,01926	1,11767	63	0,61870	0,64617
20	0,98412	1,08145	64	0,62625	0,65254
21	0,95071	1,04689	65	0,63414	0,65930
22	0,91899	1,01393	66	0,64235	0,66641
23	0,88892	0,98255	67	0,65084	0,67386
24	0,86046	0,95271	68	0,65961	0,68163
25	0,83357	0,92438	69	0,66863	0,68969
26	0,80821	0,89751	70	0,67788	0,69804
27	0,78433	0,87208	71	0,68735	0,70664
28	0,76191	0,84804	72	0,69702	0,71548
29	0,74089	0,82537	73	0,70688	0,72455
30	0,72124	0,80403	74	0,71689	0,73383
31	0,70292	0,78398	75	0,72705	0,74329
32	0,68590	0,76520	76	0,73735	0,75293
33	0,67014	0,74765	77	0,74776	0,76272
34	0,65560	0,73130	78	0,75828	0,77265
35	0,64224	0,71611	79	0,76888	0,78271
36	0,63003	0,70206	80	0,77956	0,79287
37	0,61894	0,68912	81	0,79029	0,80313
38	0,60893	0,67724	82	0,80108	0,81347
39	0,59997	0,66641	83	0,81190	0,82387
40	0,59201	0,65659	84	0,82274	0,83432
41	0,58504	0,64775	85	0,83359	0,84481
42	0,57901	0,63987	86	0,84445	0,85532
43	0,57390	0,63291	87	0,85530	0,86584
44	0,56967	0,62684	88	0,86612	0,87637
45	0,56630	0,62164	89	0,87692	0,88688
46	0,56374	0,61728	90	0,88769	0,89736
47	0,56198	0,61373	91	0,89840	0,90781
48	0,56098	0,61096	92	0,90906	0,91821
49	0,56071	0,60895	93	0,91966	0,92855
50	0,56114	0,60768	94	0,93020	0,93883
51	0,56225	0,60710	95	0,94065	0,94902
52	0,56401	0,60721	96	0,95103	0,95913
53	0,56639	0,60796	97	0,96327	0,96935
54	0,56936	0,60935	98	0,97552	0,97957
55	0,57290	0,61134	99	0,98776	0,98978
56	0,57698	0,61391	100	1,00000	1,00000
57	0,58158	0,61704			

Beleid m.b.t. aanpassing van flexibiliseringsfactoren en afkoop- en aanwendfactoren

○ Flexibiliseringsfactoren

De flexibiliseringsfactoren worden in de volgende situaties aangepast:

- Ten minste bij de periodieke aanpassing van de actuariële grondslagen die gelden voor de berekening van de technische voorziening; dit betekent een minimale aanpassingsfrequentie van eens per 2 jaar.
- Tussentijds, indien de RTS (*gemiddelde interne rekenrente*) met ten minste 50 basispunten heeft gemuteerd op peilmoment 30 september ten opzichte van de RTS per 30 september van het voorgaande jaar. Ten aanzien van de gestelde grens van 50 basispunten wordt opgemerkt dat elke grens arbitrair is maar dat met deze grens het technische resultaat binnen materieel acceptabele grenzen blijft.

○ Afkoop- en aanwendingsfactoren

Deze worden jaarlijks per 1 januari vastgesteld op basis van de RTS per 30 september van het voorgaande jaar.

Bijlage II Overeenkomsten (met betrekking tot uitbesteding)

Uitvoeringsorganisatie

Pensioenbureau Cosun

De Uitbestedingsovereenkomst tussen het Fonds en Pensioenbureau Cosun is laatstelijk vastgesteld op 5 januari 2017 en is in werking getreden met ingang van 1 juli 2016. Deze overeenkomst geldt voor onbepaalde tijd.

Fiduciair manager

AXA Investment Managers Paris

De overeenkomst tussen het Fonds en AXA is gesloten op 28 september 2007 en is aangepast op 26 april 2016 en geldt voor onbepaalde tijd.

Custodian

State Street Bank and Trust Company

De overeenkomst tussen het Fonds en State Street Bank and Trust Company is gesloten op 28 september 2007 en geldt voor onbepaalde tijd.

Herverzekeraar

Zwitserleven

De overeenkomst tussen het Fonds en Zwitserleven is gesloten op 1 januari 2017 en loopt tot 31 december 2021.

Adviserend Actuaris

Mercer (Nederland) B.V.

De dienstverleningsovereenkomst tussen het Fonds en Mercer is gesloten op 8 juni 2010 en geldt voor onbepaalde tijd.

Certificerend Actuaris

Willis Towers Watson.

De dienstverleningsovereenkomst tussen het Fonds en Willis Towers Watson is gesloten in 2017 en geldt voor controle van de boekjaren 2016, 2017 en 2018.

Accountant

Ernst & Young Accountants LLP

De overeenkomst tussen het Fonds en de accountant is aangegaan voor de verslagjaren 2017, 2018 en 2019.

Beleggingsadviseur

Sprenkels & Verschuren B.V.

De overeenkomst tussen het Fonds en Sprenkels & Verschuren B.V. is gesloten op 15 mei 2013 en geldt voor onbepaalde tijd.

Bijlage III De belangrijkste bevindingen ALM-studie 2018

In 2018 heeft het Fonds zijn strategisch beleggingsbeleid geëvalueerd middels een ALM-studie. Hierbij is de risicohouding van het Fonds als uitgangspunt gehanteerd, waaraan de uitkomsten van verschillende beleidsvarianten zijn getoetst.

Onderstaand worden de belangrijkste bevindingen weergegeven.

Huidig beleid

- Pensioenfonds Cosun heeft een relatief goede financiële uitgangspositie. De verwachte dekkingsgraad ontwikkeling leidt er toe dat naar verwachting nagenoeg volledig geïndexeerd kan worden (en achterstanden worden ingehaald). Daar staat tegenover dat de huidige garantie vanuit de werkgever voor de eerste vijf jaar leidt tot een forse premie. Als deze garantie vervalt is er een aanzienlijke kans dat de pensioenopbouw voor de deelnemers niet volledig zal zijn, gegeven de maximum premie die vanuit de werkgever wordt gefinancierd.
- De dynamische rente-afdekking heeft duidelijk meerwaarde als gevolg van het continu optimaal positioneren van de rente-afdekking. Hierbij geldt dat bij het daadwerkelijk bereiken van hogere renteniveaus het raadzaam is om de staffel nogmaals te analyseren.
- Voor actieve deelnemers is het risico voor stijgende inflatie de eerste vijf jaar beperkt, als gevolg van de garantie. Voor niet-actieven is dit risico groter, maar nog steeds relatief beperkt.

Evaluatie beleggingsbeleid

- Er zijn beleidsvarianten die op basis van de gehanteerde uitgangspunten tot een beperkt efficiëntere beleggingsportefeuille leiden. Dit kan worden bereikt door de illiquiditeitspremie van hypotheek en private equity meer op te zoeken.
- In het huidige beleid wordt boven een dekkingsgraad van 125% de zakelijke waarden portefeuille met 10%-punt afgebouwd. Overwogen wordt om deze de-risking direct te koppelen aan de doelstellingen van het Fonds (voor het niveau) en “harder” door te voeren door meer rente- en zakelijke waarden risico af te bouwen. Te denken valt hierbij aan een reële dekkingsgraad van 100% plus een buffer.
- De relatief hoge aanvangsdekkingsgraad en de verwachte stijging gedurende de prognoseperiode, geeft het fonds de mogelijkheid om het beleggingsbeleid te de-risken, zonder negatieve impact voor de deelnemers van het fonds.
- Het toevoegen van inflatie-gerelateerde obligaties mitigeert het inflatierisico slechts beperkt. Aan de andere kant is vanuit ALM ook geen duidelijk nadeel aan te wijzen voor het toevoegen van inflatie-afdekking. Het leidt tot een vergelijkbaar risicoprofiel. Indien het bestuur overweegt om bij het bereiken van een “reële dekkingsgraad van meer dan 100%” risico's af te bouwen, en inflatie de voornaamste risicobron vormt, dan zou de inzet van inflatie gerelateerde producten kunnen worden overwogen.
- Private debt is in de eerste fase van de ALM-studie gemodelleerd als illiquide beleggingscategorie. Door de illiquiditeitspremie leidt dit immers tot een relatief hoge informatieratio waardoor het in de optimalisatie “gunstig” lijkt. Echter, de BAC heeft deze categorie onderzocht en geadviseerd om deze categorie verder buiten beschouwing te laten.

Valuta-afdekking

Vanuit ALM-context zijn er kwantitatief geen argumenten om de valuta-afdekking niet te verlagen. naar 50%.